

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav systémového inženýrství a informatiky**

**Zadluženost obcí jako aktuální fenomén a jeho vliv na
dynamiku podnikatelského prostředí**

Jan Ryšavý

**Bakalářská práce
2013**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan Ryšavý**
Osobní číslo: **E10859**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Zadluženost obcí jako aktuální fenomén a jeho vliv na dynamiku podnikatelského prostředí**
Zadávací katedra: **Ústav systémového inženýrství a informatiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Schodky veřejných rozpočtů jsou velkým problémem současnosti. Vedle rozpočtu státního se s nimi setkáváme stále častěji i na municipální úrovni, na níž je zaměřena tato práce. Cílem práce je popsat problematiku zadluženosti obcí a vývoj tohoto fenoménu. Na vybraném regionu, poté bakalant analyzuje zadluženost obcí dle dostupných dat a porovná ji s rozvojem podnikání v regionu. Dostupná data získá z MFČR a z Českého statistického úřadu. Pokusí se odpovědět na otázku, zda tyto dva jevy souvisí a jak. Pro řešení budou využity vhodné nástroje a metody z oblasti data miningu.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Petr, P. Data Mining. díl 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008.

Provazníková, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. Praha: Grada, 2009.

ÚFIS účetní a finanční informace státu [online]. 2010 [cit. 2012-06-27]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/ufis/>

Český statistický úřad [online]. 2012 [cit. 2012-06-27]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Pavel Jirava, Ph.D.

Ústav systémového inženýrství a informatiky

Datum zadání bakalářské práce: **1. října 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

prof. Ing. Jan Čapek, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. října 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2013

Jan Ryšavý

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce Ing. Pavlu Jiravovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Tato práce bude zkoumat zadluženost veřejných rozpočtů, která je aktuálním tématem nejen na politické scéně (státní rozpočet), ale i tématem na komunální úrovni.

Kromě toho se zaměří i na vzájemnou interakci s podnikatelským prostředím.

KLÍČOVÁ SLOVA

Obec, zadluženost, podnikání, data mining

TITLE

Indebtedness of municipalities as current phenomenon and its impact on the dynamics of the business environment.

ANNOTATION

This bachelor thesis will explore indebtedness in public budgets which is a current topic not only at the political scene (state budget), but it is also a topic at the municipal level.

This work will focus on mutual interaction with business environment.

KEYWORDS

Municipality, indebtedness, business, data mining

OBSAH

Úvod	10
1 Základní pojmy.....	12
1.1 Územní samospráva.....	12
1.1.1 Obec.....	12
1.1.2 Funkce kraje	13
1.2 Zadluženost.....	14
1.3 Likvidnost a likvidita	15
1.4 Korelační koeficient.....	16
2 Veřejné finance.....	17
2.1 Rozpočtová soustava.....	17
2.2 Výdaje.....	18
2.3 Příjmy.....	21
2.4 Deficit rozpočtu	25
3 Podnikatelské prostředí	27
4 Pardubický kraj.....	32
5 Data mining	33
5.1 Základní techniky	34
5.2 Základní kroky.....	34
6 Výzkum z dat.....	35
6.1 Použité programové vybavení	35
6.2 Měření efektivity veřejných výdajů	36
6.3 Metody objektivizace veřejných výdajů	36
6.4 Porovnání získaných dat	36
Závěr.....	46
Použitá literatura.....	48
Seznam příloh.....	51

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled hlavních výdajových oblastí z rozpočtů obcí	19
Tabulka 2: Pravidla získaná programem SPSS Clementine	43
Tabulka 3: Pravidla získaná programem SPSS Clementine	44

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vztah mezi disciplínami veřejné ekonomie	17
Obrázek 2: Rozdělení výnosů daní v ČR	22
Obrázek 3: Jednoduchost založení podnikání	28
Obrázek 4: Počet procedur potřebných k založení podnikání	29
Obrázek 5: Čas potřebný k založení podnikání	30
Obrázek 6: Velikost potřebného kapitálu pro založení podnikání	31
Obrázek 7: Využití data miningu v jednotlivých oblastech	33
Obrázek 8: Rozdělení zadluženosti Pardubického kraje v jednotlivých okresech a letech.....	39
Obrázek 9: Rozdělení dluhové služby Pardubického kraje v jednotlivých okresech a letech .	40
Obrázek 10: Stream z programu SPSS Clementine.....	42

SEZNAM ZKRATEK

DM	Data mining
EU	Evropská unie
ČR	Česká republika
Sb.	Sbírka zákonů
ČSÚ	Český statistický úřad
ÚFIS	Účetní a finanční informace státu

ÚVOD

Obce jsou samosprávnými územními celky veřejné správy s určitými právy a povinnostmi. Z určitého úhlu pohledu jsou obce právníckými osobami. Obce se ale řídí zákonem o Obcích číslo 128/2000 Sbírky, ve znění pozdějších předpisů. Samostatným zákonem se pak řídí hlavní město Praha. V rámci těchto zákonů se vymezují vznik, zánik, území, jednotlivé typy a v neposlední řadě orgány obce.

S obcemi jsou úzce spojeny jejich rozpočty, což jsou de facto plány finančního hospodaření. Tyto rozpočty jsou převážně schvalovány na období jednoho roku. To s sebou ale přináší různá úskalí, především při plánování využití cizích zdrojů. A právě jejich správné plánování je důležitým prvkem při hodnocení zadluženosti jednotlivých obcí.

Účelným a hospodárným využíváním zdrojů je zabezpečen rozvoj obcí. Zároveň povinností obce je starat se o zachování a následný rozvoj obecního majetku, a tím i života občanů. Tento pohled bude také použit při posuzování zadluženosti obcí.

Rozvoj obce má vliv i na podnikatelské prostředí nejen na jejím území. Proto se zaměřím také na tuto oblast. V rámci této oblasti budou popsány některé základní informace týkající se podnikatelského prostředí v porovnání s jinými zeměmi. Následně budou provedeny analýzy zkoumající vzájemný vztah zadluženosti a jejího efektu na podnikatelské prostředí.

Data mining nebo též „dolování“ znalostí z dat je relativně moderní přístup k analýze a výzkumu dat. Jedná se o přístup, který nahlíží na daný problém z různých pohledů a výsledky shrne do přehledných informací. Jinými slovy, jde o hlubší náhled na problém než jen provedení statistických propočtů. Další výhodou je, že data miningové programy provádí statistické propočty zcela automaticky, není proto třeba detailní znalost statistických metod, což usnadňuje práci s daty.

Jako metoda při zkoumání dané problematiky bude použito především programové vybavení k provedení analýz zjištěných dat. Kromě toho bude provedeno srovnání statistických údajů a významných informací s jejich následnou syntézou při tvorbě závěru.

Pro tuto práci byl jako oblast výzkumu zvolen Pardubický kraj. A to především kvůli městu Pardubice, ve kterém se nachází Univerzita Pardubice. Dalším důvodem je i to, že se Pardubický kraj, co do počtu obcí, přibližně rovná aritmetickému průměru ze všech krajů. Toto považuji za rozumnou volbu vzorku i pro případnou interpretaci výsledků pro jiné kraje České republiky.

Cílem práce je prozkoumání skladby obecních rozpočtů v Pardubickém kraji, především jejich zadluženosti a její návaznosti na podnikatelské prostředí. Práce se pokusí odpovědět na otázku, zda existuje závislost mezi zadlužeností obcí, která je v dnešní době stále častěji vidána a podnikatelským prostředím, respektive mírou zaměstnanosti, či stavem infrastruktury.

Celá práce bude rozdělena do dvou hlavních kapitol. První kapitola bude zahrnovat teoretické poznatky o obcích, zároveň bude charakterizovat skladbu veřejných financí s ohledem na příjmovou a výdajovou stránku. Mimo to v této kapitole budou vysvětleny některé základní pojmy důležité pro další zpracování dat. Druhá kapitola bude o samotné práci s daty. Bude se jednat převážně o jejich analýzu a následnou interpretaci zjištěných skutečností.

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Tato kapitola bude pojednávat o základních pojmech a obecných informacích potřebných k porozumění výsledků v dalších kapitolách.

1.1 Uzemní samospráva

Jelikož je práce zaměřena na zadluženost obcí, považuji za důležité definovat pojem obec a v následující podkapitole pojem zadluženost i s jejich návazností na zkoumané téma.

1.1.1 Obec

Podle zákona o obcích č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů je obec definována takto [30]:

- *obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce,*
- *obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů,*
- *obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů,*
- *obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce.*

Kromě obcí se na našem území vyskytují i jiné typy samosprávných celků, jako města, obce s rozšířenou působností, statutární města a samostatnou kategorií je hlavní město Praha. V této práci budou zastoupeny všechny kategorie, vyjma hlavního města Prahy, neboť jsou do výzkumu zahrnuta všechna města Pardubického kraje [8], [13].

Pro úplnost je vhodné dodat, co obec není. Z výše zmíněných skutečností vyplývá, že obec není státním subjektem (státním orgánem či organizací). Obec také není rozpočtovou organizací, což znamená, že obecní rozpočet není plně svázán se státním [9].

Zákon dále stanovuje, jak by měla obec hospodařit s jí svěřeným majetkem. Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Obec vede účetnictví podle zákona o účetnictví. Obec nesmí ručit za závazky fyzických osob a právnických osob vyjma [30]:

- a) *závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou s finanční podporou ze státního rozpočtu, státních fondů nebo národního fondu,*
- b) *závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici do obcí vlastněných nemovitostí,*
- c) *těch, jejichž zřizovatelem je obec, kraj nebo stát,*
- d) *těch, v nichž míra účasti jí samé nebo spolu s jinou obcí nebo obcemi, krajem nebo krajem nebo státem přesahuje 50 %,*
- e) *bytových družstev,*
- f) *honebních společenstev.*

Závěrečný účet spolu se zprávou o výsledcích přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok projedná zastupitelstvo obce do 30. června následujícího roku a přijme opatření k nápravě nedostatků. Sestavování rozpočtu a závěrečného účtu obce a hospodaření s prostředky tohoto rozpočtu se dále řídí zvláštním zákonem [30].

1.1.2 Funkce kraje

Jelikož budou výsledky výzkumu sloužit pro celý kraj, je nezbytné zmínit se o základních funkcích kraje.

Kraj je v hierarchii samosprávných celků výše postaveným celkem než obec, avšak nemůže zasahovat do jejich výkonu samosprávy. Kraj, stejně jako obec, je veřejnoprávní korporací. Tvoří jej občané žijící na území daného kraje, tedy obyvatelé obcí v kraji. Dále se snaží o rozvoj kraje, zabezpečování veřejných služeb, má na starosti školství, ale pouze po předchozí domluvě s orgány obcí, kterých se daná problematika dotýká. Samozřejmě to nejsou všechny oblasti pod správou kraje [13].

Z výše uvedeného vyplývá úzká spolupráce obcí a krajů. Jde o koordinaci postupů při plnění jednotlivých cílů, především při správě veřejných statků. To zároveň podporuje efektivní výkon samosprávy. Protože je kraj významným ekonomickým subjektem, je na místě i určitá propojenost v oblasti financí, respektive jejich využívání. Především v této oblasti je důležitá kontrola. Tu má v kompetenci Ministerstvo vnitra České republiky s příslušnými orgány [13].

1.2 Zadluženost

Zadluženost, respektive ukazatele zadluženosti, nám udávají, jak obce (ale i jiné subjekty) využívají dluh k financování svých aktivit. Tomu samozřejmě předchází analýza, která zjišťuje, zda má pro podnik význam využívat cizích zdrojů. Jinými slovy, jestli bude skutečně levnější využívat cizí zdroje oproti vlastním [20].

K výpočtu zadluženosti můžeme využít několik způsobů (ukazatelů). Nejužívanějšími jsou: celková zadluženost, ukazatel samofinancování, finanční páka.

$$\text{celková zadluženost} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}} \quad (1)$$

Tento ukazatel udává podíl celkových dluhů ke všem aktivům subjektu. Jinak řečeno, jakou měrou jsou financovány aktiva cizími zdroji. Výsledek tohoto ukazatele se převážně udává v procentech a doporučená hodnota se určuje podle odvětvového průměru, často se pohybuje mezi 40 - 60 %. Rozdílný pohled na celkovou zadluženost mají věřitelé a vlastníci. Věřitelé chtějí co nejnižší zadluženost, neboť je to pro ně signál, že se jedná o méně rizikovou investici. Naopak vlastníci žádají co největší zadluženost, za tohoto stavu je totiž výnosnost vlastního kapitálu největší [3], [7], [20].

$$\text{ukazatel samofinancování} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celková aktiva}} \quad (2)$$

Opačný pohled na situaci má ukazatel samofinancování. V některých případech se dá nalézt označení ukazatel míry finanční nezávislosti. Ukazatel samofinancování tedy udává, jakou mírou se podílí vlastní zdroje na financování celkových aktiv [3], [20].

$$\text{finanční páka} = \frac{\text{celková aktiva}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (3)$$

Finanční páka je ukazatel, který získáme pouhým prohozením čitatele a jmenovatele ve zlomku ukazatele samofinancování. Tímto výpočtem získáme údaj o tom, v jaké míře se zhodnocuje kapitál vlastníků [7].

K výše zmíněným ukazatelům se hodí přiřadit také ukazatele doby splatnosti celkového dluhu a doby splatnosti finančního dluhu. Oba ukazatele udávají, jak dlouho bude trvat splacení všech dluhů. S tím, že ukazatel splatnosti finančního dluhu zahrnuje pouze finanční závazky. Kýženým výsledkem je co nejkratší doba splatnosti [3].

$$\text{doba splatnosti celkového dluhu} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{provozní CF}} \quad (4)$$

$$\text{doba splatnosti finančního dluhu} = \frac{\text{bankovní úvěry} + \text{emitované dluhopisy} + 1}{\text{provozní CF}} \quad (5)$$

1.3 Likvidnost a likvidita

Podle Kuběnký můžeme likvidnost definovat jako *schopnost jednotlivých složek majetku přeměnit se v krátkém období na peníze při minimálních ztrátách a transakčních nákladech* [7].

Z hlediska likvidnosti jednotlivých složek majetku se považují za nejlikvidnější složku přímo peníze. Naopak nejméně likvidní složkou jsou stálá aktiva, například pozemky a budovy. Tato aktiva je třeba přeměnit na peníze, což u tohoto druhu majetku není vůbec jednoduché [20].

Při zjišťování likvidnosti podniku je třeba očistit hodnoty jednotlivých položek. Především je potřeba upravit hodnotu pohledávek, od kterých je nutné odečíst pohledávky po splatnosti a nedobytné pohledávky, z oběžných aktiv ta, která jsou neprodejná [3], [20].

S likvidností souvisí pojem likvidita, která udává, do jaké míry je v případě potřeby, subjekt schopen svým oběžným majetkem pokrýt v daném čase své krátkodobé závazky. S vyšší likviditou se snižuje platební neschopnost subjektu, což je důležitá informace pro investory [20].

Likvidita se počítá ve třech úrovních podle likvidnosti oběžného majetku. Čím nižší stupeň, tím užší výběr oběžného majetku a tedy i větší likvidita [20].

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (6)$$

Doporučená hodnota by se měla pohybovat v rozmezí 1,5 - 2,5 [6].

$$\text{Rychlá likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (7)$$

Doporučená hodnota by se měla pohybovat v rozmezí 1 - 1,5 [6].

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (8)$$

Krátkodobý finanční majetek zahrnuje hotovost a krátkodobé cenné papíry. Doporučená hodnota by se měla pohybovat okolo hodnoty 0,5 [6].

Doporučené hodnoty je třeba brát orientačně, vždy je namístě, stejně jako u ukazatelů zadluženosti, srovnat výsledné hodnoty s odvětvovým průměrem.

1.4 Korelační koeficient

Korelace slouží k měření vzájemného vztahu, respektive spojitosti proměnných. Na základě provedení korelace lze určit, zda jde mezi proměnnými o vzájemnou závislost, případně jak silný tento vztah je [2].

Podle některých odborníků se rozlišuje korelace pozitivní a negativní. O pozitivní korelaci se hovoří tehdy, když zvýšení hodnot jedné proměnné má za následek zvýšení hodnot druhé proměnné a naopak. Negativní (inverzní) je korelace tehdy, pokud zvýšení hodnot jedné proměnné způsobí snížení hodnot druhé proměnné [2], [27].

Pro zjištění korelace se využívá korelačního koeficientu. V této práci bude použit Pearsonův korelační koeficient. Ten lze vypočítat podle vzorce [2]:

$$\rho_{X,Y} = \frac{E(XY) - E(X)E(Y)}{\sqrt{E(X^2) - E^2(X)}\sqrt{E(Y^2) - E^2(Y)}} \quad (9)$$

ρ – korelační koeficient

E – střední hodnota veličiny

X, Y – veličiny

Korelační koeficient může nabývat hodnot $\langle 0;1 \rangle$ pro kladnou korelaci, respektive $\langle -1;0 \rangle$ pro inverzní korelaci. S tím, že platí: čím více se hodnota blíží 1 (-1), tím větší je pravděpodobnost závislosti proměnných [2].

2 VEŘEJNÉ FINANCE

Jelikož se tato práce zaměřuje na interakci zadluženosti a podnikatelského prostředí, měly by být zmíněny i základní principy veřejných financí a jejich toky.

Obrázek 1: Vztah mezi disciplínami veřejné ekonomie

Zdroj: upraveno podle [15]

Oblast těchto financí spadá do vědní disciplíny zvané veřejná ekonomie. Tato disciplína se zabývá strukturou, fungováním a efektivností části národního hospodářství, jež je financována z přerozdělovacích procesů, respektive z peněz daňových poplatníků [21].

Veřejné finance jsou založeny na třech základních principech.

Princip nenávratnosti

To znamená, že peníze vynaložené na chod veřejného sektoru se nijak zpět nevracejí [4], [21].

Princip neekvivalence

Základem tohoto principu je neplatnost rovnice výdaje = příjmy. Žádný občan totiž neví, na kterou část veřejného sektoru (organizační složky využívající veřejné finance) budou jeho peníze (daň, kterou státu odvedl) použity [4], [21].

Princip nedobrovolnosti

Tento princip poukazuje na skutečnost, že daně musí platit každý, komu to vyplývá na základě zákonů [4], [21].

2.1 Rozpočtová soustava

Tím se dostáváme k oblasti rozpočtové soustavy, neboť každá organizační složka veřejného sektoru má svůj rozpočet. Jedná se o jakýsi plán předpokládaných příjmů a výdajů v daném roce. Ten se sestavuje pro jednotlivé úrovně veřejného sektoru samostatně a po schválení se stává závazným pro všechny organizační složky. Může být ovšem za určitých okolností změněn. Tyto okolnosti jsou uvedeny v zákoně č. 250/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Jako příklad mohou být uvedeny

organizační změny nebo změny právních předpisů ovlivňující výši rozpočtu. Proto je pro správné fungování obcí a krajů nesmírně důležité vytvořit rozpočet co nejlépe. V rozpočtu je totiž plánována, kromě příjmů ze státní „pokladny“, také potřebná výše cizích zdrojů, respektive schodek obecního či krajského rozpočtu, který se odvíjí od velikosti výdajové stránky. S tím souvisí i zásada hospodárnosti a efektivnosti, která říká, že pro každý účel je vymezen určitý zdroj a na jeho základě pak stanovena výše výdajů [5].

Podle Pilného můžeme veřejný rozpočet vnímat jako [15]:

- *peněžní fond,*
- *bilanci finančních prostředků,*
- *finanční plán,*
- *nástroj veřejné politiky.*

2.2 Výdaje

Na základě funkčního hlediska se výdaje třídí dle základních odvětví veřejného sektoru takto:

1. Všeobecné veřejné služby	9. Paliva a energie
2. Obrana	10. Zemědělství, lesnictví, rybářství a lov
3. Veřejný pořádek a bezpečnost	11. Hornictví a nerostné zdroje
4. Školství	12. Doprava a spoje
5. Zdravotnictví	13. Jiné služby
6. Sociální zabezpečení a dobročinnost	14. Výdaje nezahrnuté do hlavních skupin
7. Bydlení	
8. Kultura, rekreace a náboženství	[15]

Vrátíme-li se ještě k výdajové stránce rozpočtu, tak je třeba se zaměřit na investice, které přináší jistá úskalí při plánování. Období jednoho roku totiž může být příliš krátké pro realizaci některých investičních projektů. Mělo by být důkladně zváženo, zda je investice nutná a zda se vynaložené náklady vyplatí. Nehospodárné zacházení s veřejnými prostředky je chráněno zákonem č. 137/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o veřejných zakázkách. Ten udává závazné postupy při realizaci jednotlivých zakázek [5], [15].

Tabulka 1: Přehled hlavních výdajových oblastí z rozpočtů obcí

Skupina výdajů	Výdajové oblasti
1. Zemědělství a lesní hospodářství	obhospodařování půdního fondu
	obhospodařování obecních lesů
2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	provoz veřejné silniční dopravy
	údržba silnic, chodníků, veřejných prostranství
	zajišťování pitné vody
	odvod a čištění odpadních vod
	podpora rozvoje podnikání
	sběr surovin
3. Služby pro obyvatelstvo	základní a mateřské školy
	kultura: divadelní činnost, knihovny, muzea, ochrana památek, sdělovací prostředky
	podpora tělovýchovy a zájmových organizací
	zdravotnictví (zřizování jeslí, nemocnic)
	komunální služby: čistota obce, veřejná zeleň, veřejné osvětlení
	bydlení: pronájem obecních bytů, výstavba nových bytů
	životní prostředí: nakládání s odpady, péče o přírodu a krajinu
4. Sociální věci a politika zaměstnanosti	dávky sociálního zabezpečení
	zřizování sociálních zařízení jako: domovy důchodců, domy s pečovatelskou službou, domovy pro matky s dětmi
5. Bezpečnost státu a právní ochrana	civilní obrana
	obecní policie
	požární ochrana
6. Všeobecná veřejná správa a služby	zastupitelské orgány
	činnost obecního úřadu
	finanční operace

Zdroj: upraveno podle [22]

Rozpočet projednává a schvaluje rada obce a poté její zastupitelstvo. To také přebírá zodpovědnost za hospodaření s jemu svěřenými prostředky. Schvalují se tři typy rozpočtů, a to [21]:

- vyrovnaný, kdy se příjmy rovnají výdajům,
- přebytkový, v tomto případě jsou příjmy vyšší než výdaje,
- a schodkový, tady převyšují výdaje příjmy.

Co se týká kontroly naplňování municipálního rozpočtu, může probíhat a většinou probíhá ve dvou rovinách. Jedna rovina je vnitřní kontrola, kterou zajišťuje zastupitelstvo obce, zřízením finančního a kontrolního výboru. Druhou rovinou pak je vnější kontrola. Ta je prováděna buď krajským úřadem (jeho finančním odborem) nebo auditorem. Tyto instituce se snaží o zjištění příčin vedoucích k neplnění státního rozpočtu. Je-li zjištěno porušení rozpočtové kázně (nesplnění podmínek podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů), mohou být uděleny sankce či penále [21].

Na začátku každého rozpočtového období se sestavuje tzv. závěrečný účet za předchozí období, který shrnuje údaje o ročním hospodaření. Zároveň obsahuje i vyjádření souhlasu s účtem. Souhlas může být bez výhrad nebo s výhradami. Při souhlasu s výhradami jsou následně realizována opatření k nápravě daných nedostatků [14].

Velmi zajímavý pohled na zvyšování obecních a státních výdajů měl německý ekonom Adolph Wagner, jehož pohled je v současné době znám jako Wagnerův zákon. Ten je založen na třech hypotézách, sepsaných níže [15].

- S rozvojem společnosti je spojen růst nákladů na zabezpečení chodu státu na všech úrovních. Stát a obce se snaží o zlepšení životní úrovně občanů: hradí vzdělávání, vyplácí podpory v nezaměstnanosti, podporují podnikání, zajišťují dopravní infrastrukturu. To vše si žádá vysoké náklady.
- Tempo růstu veřejných výdajů bude vyšší než tempo růstu HDP, neboť sociální výdaje se budou zvyšovat rychleji než velikost důchodu.
- S ekonomickým rozvojem poroste i počet různých obchodních seskupení, které si vyžádají nutná opatření státu a obcí, především v administrativní podobě. Zavedení takových opatření si opět vyžádá zvýšení výdajů.

Wagner tedy říká: „*S růstem důchodů v ekonomice roste rovněž relativní velikost veřejného sektoru.*“ a s tím i výdaje, které je třeba nějak financovat [15].

Další příčina nadměrného zvýšení obecních výdajů může spočívat ve vzniku mimořádných událostí, respektive při jejich řešení. Jako příklad lze uvést povodeň. S výdaji na tyto situace se převážně v obecním rozpočtu nepočítá, alespoň ne v plné výši. Ale v okamžiku vzniku mimořádné události si žádají rychlé a jednorázové navýšení rozpočtu. Ten může být navýšen několika způsoby. Jedním z nich je pomoc od státu nebo případné zavedení „povodňové daně“, často to je však řešeno půjčkou nebo úvěrem [14].

Samozřejmě i inflace má vliv na výši výdajů ve veřejném sektoru. To se týká nejen statků a služeb přímo souvisejících se správou a fungováním obcí a krajů, ale i veřejných zakázek. Což jsou v podstatě statky a služby, které vytváří soukromý sektor [15].

2.3 Příjmy

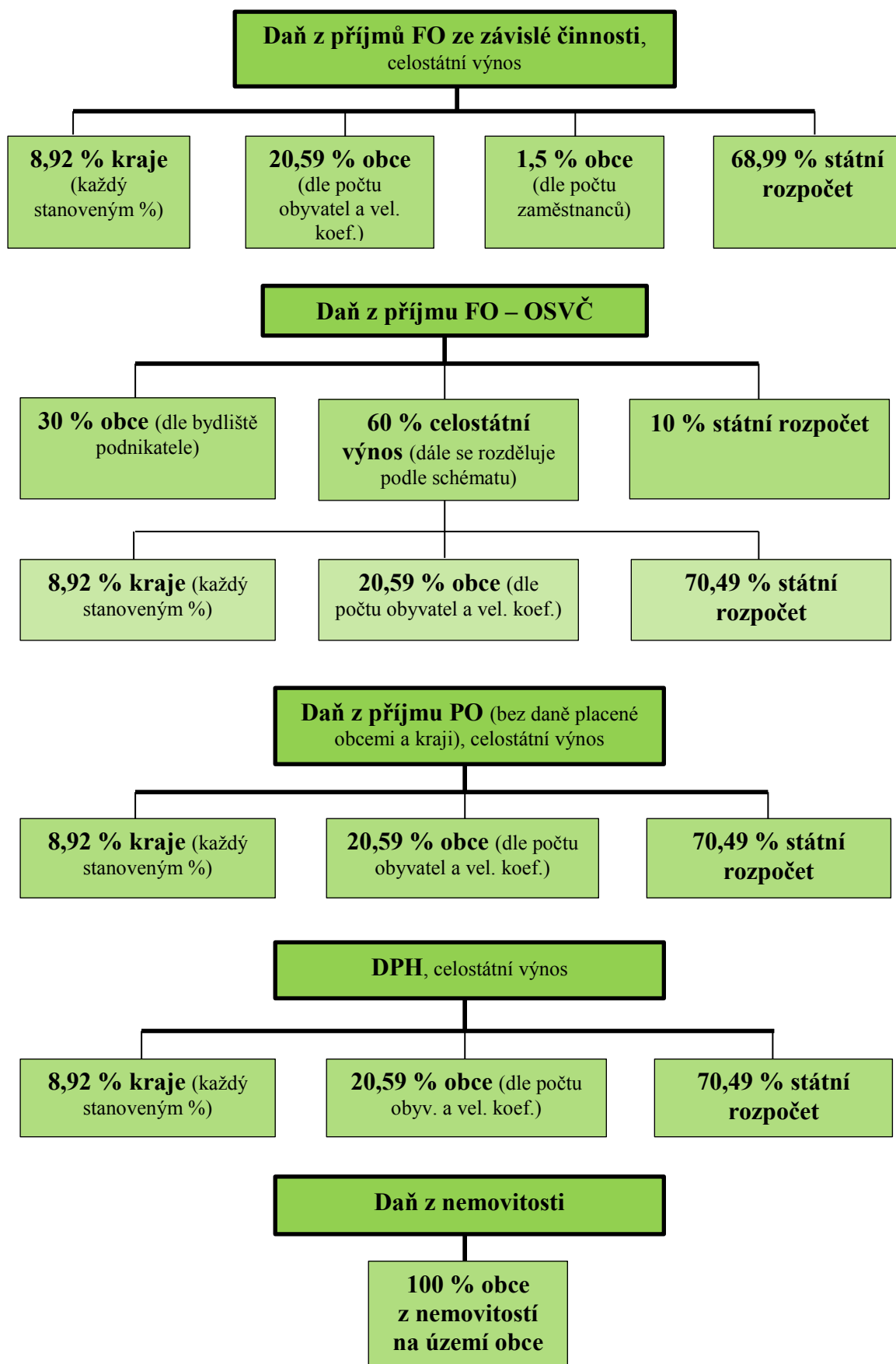
Kromě výdajové stránky je třeba se podívat i na stranu příjmů. Pro tuto práci budou důležité příjmy z hlediska návratnosti. Ty se dají rozdělit do dvou skupin [4], [21]:

- nenávratné,
- návratné.

Nenávratné příjmy jsou příjmy, jež nejsou vázány jakoukoli návratnou dobou, respektive je není třeba po určité době kamkoli přesouvat. Jedná se zpravidla o základní příjmy veřejných rozpočtů, tedy výnosy z daní a jiných poplatků. Kromě toho do této skupiny patří výnosy z majetku, jeho pronájmu či prodeje [21].

Naproti tomu návratné příjmy je nutno po určité době vrátit, většinou navýšené o úrok. K těmto příjmům patří [21]:

- bankovní úvěry,
- obligace a jiné cenné papíry.

Obrázek 2: Rozdělení výnosů daní v ČR

Zdroj: upraveno podle [8], [15]

Rozdělování daní obcím se řídí zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto zákona se dají rozdělit daňové příjmy na dvě kategorie. Na příjmy, jejichž jedinými příjemci jsou obce. Mezi ně patří výnosy z daně z nemovitosti a daň z příjmu právnických osob placená obcemi. Druhou kategorií jsou tzv. sdílené příjmy. K nim se řadí daň z příjmu fyzických osob, daň z příjmu osob samostatně výdělečně činných, daň z příjmu fyzických osob vybíraná srážkou, daň z příjmu právnických osob, jejichž poplatníkem nejsou obce a podíl na výnosu z daně z přidané hodnoty. Z těchto daní obcím připadá 21,4 % z celostátního výnosu. Z tohoto objemu je pak jednotlivým obcím přidělena konkrétní částka podle počtu obyvatel obce [17].

Přesné a podrobnější rozdělení daní za rok 2011 je znázorněno v tabulce jako příloha A.

Tento systém není příliš nakloněn obcím. Ty nemají mnoho možností, jak tyto příjmy ovlivňovat. Všechny základní parametry určuje parlament. Dalo by se říci, že se sdílené daně tváří jako neúčelové dotace až na to, že v období recese nemusí být dodržena výše podílu na vybraných daních. V některých zemích dokonce tyto příjmy uvádějí jako transfery [18], [21].

Kromě nízké možnosti ovlivňování příjmů z daní má tento systém i jiné nedostatky. K těmto nedostatkům patří nízké propojení obecních výdajů a odváděných daní, což vede k nižšímu zájmu obyvatel kontrolovat hospodaření obcí. A také se tím ruší vazba mezi podnikatelským prostředím a daným územím. To může vést i k daňovým únikům, obcházení daňových povinností a podobně [4], [17].

Mimo příjmů z daňové soustavy České republiky slouží k financování výdajů obcí a krajů dotace či transfery.

Dotace pak můžeme rozdělit z několika hledisek. Z hlediska jejich získání na dotace nárokové, o tyto dotace nemusí obec žádat, a nenárokové, je třeba, aby si o ně obec požádala. Z hlediska využití se dělí na dotace běžné, z nichž se financují provozní potřeby, a kapitálové, ze kterých jsou hrazeny investiční projekty. Bohužel současný systém poskytování dotací má několik vážných chyb. Jednou z největších je netransparentnost, kdy často dochází k přidělování dotací pouze na základě dobrých vyjednávacích schopností. Další nedostatek je v absenci norem pro dlouhodobé poskytování dotací. A v neposlední řadě je problémem velká účelovost dotací a jejich případné vracení při nevyužití celkové částky [17].

Mezi ostatní příjmy, které nejsou zahrnuty v předešlých odstavcích, podle doktorky Provozníkové patří [17]:

- *nedaňové příjmy – příjmy z vlastní hospodářské činnosti (např. vodné, stočné, odvoz domovního odpadu, služby knihoven...),*
- *kapitálové příjmy – příjmy z prodeje majetku územních celků, výnosy z vlastnictví cenných papírů,*
- *příjmy ze sdružování prostředků – příjmy na základě písemné dohody obcí o sdružení prostředků na financování společných potřeb (např. k vybudování společných vodovodů, kanalizací, čističek odpadních vod, skládek komunálních odpadů...),*
- *dary a výnosy z veřejných sbírek – mohou být získány od jednotlivců a firem,*
- *návratné příjmy – tvoří je úvěry a půjčky od domácích a zahraničních peněžních ústavů, emise komunálních obligací a návratné finanční výpomoci a půjčky ze státních fondů.*

Pro každého obyvatele naší republiky je určitě důležité, aby peníze, získané prostřednictvím daní, byly co nejlépe využity. Proto je nezbytná tvorba kontrolních orgánů a následné provádění kontrol těmito orgány [19].

Nejčastěji se jako funkce kontrol veřejného hospodaření s penězi uvádí [15], [19]:

- *informační – provádí se kontrola plánu a skutečnosti a zjišťují se odchylky případně jejich příčiny,*
- *regulační – na základě těchto kontrol je umožněna včasná regulace nežádoucích účinků jevů, které vzniknou během roku,*
- *motivační – podle zjištěných informací je možné zlepšovat ekonomickou situaci subjektu, například zdokonalit organizační struktury,*
- *výchovná – tato funkce se vztahuje především k pracovníkům veřejného sektoru a zlepšení jejich motivace a výkonnosti v pracovní oblasti, což zapříčiní kvalitnější využití veřejných prostředků,*
- *institucionální – kontrolu hospodaření obce mohou provádět téměř všichni, počínaje obyvateli dané obce, přes jednotlivé členy rady obce, až nakonec finanční úřady, či ministerstvo.*

Kontrolu tedy může provádět jak jednatel, tak určitá skupina. Podle vztahu kontrolorů k dané organizaci se jedná o kontrolu vnitřní či vnější.

Postup při kontrole je následující. Na začátku je porovnání plánu a skutečnosti. Následuje kontrola, zda je hospodaření v souladu se zákony a jinými předpisy pro danou organizaci. Vše je třeba ověřit a propočítat údaje na jednotlivých účetních dokladech. Posledním krokem je kontrolní analýza, která se snaží zjistit příčiny daných odchylek v hospodaření [17].

2.4 Deficit rozpočtu

Další důležitou částí veřejných financí, respektive rozpočtu, na kterou je třeba se zaměřit, je, v dnešní době často se vyskytující, deficit. Ten vzniká, jak již bylo zmíněno výše, převažujícími výdaji nad příjmy. Jedná se tedy o období schodkového rozpočtu.

Často se objevuje názor, že deficit je něco špatného. To ovšem nemusí být pravda. Především v krátkodobém časovém horizontu, kdy deficit rozpočtu může podporovat růst ekonomiky. Jde o takzvanou expanzivní fiskální politiku. Deficit ale také může vzniknout jako daň za dosažení cílů, pro jejichž splnění bylo potřeba vynaložit vysoké náklady. Nicméně z dlouhodobého hlediska má deficit rozpočtu převážně negativní dopad. Deficit jednoho období totiž zatěžuje rozpočet období příštích. Je třeba splácet nejenom jistinu dluhu, ale také s dluhem vzniklé úroky [21].

Podle vzniku lze deficit rozdělit na primární a sekundární. Primární deficit vzniká v aktuálním rozpočtovém období. Je to záporný rozdíl příjmů a výdajů. Sekundární deficit vzniká na základě deficitů v předchozích obdobích. Tvoří ho placené úroky plynoucí z předchozích dluhů [15].

Co se týká příčin rozpočtového deficitu, dají se dělit na aktivní a pasivní.

Pasivní příčiny jsou takové, které mají vliv na ekonomiku a ta na ně musí reagovat. Jsou to jakési „nezaviněné“ příčiny. K základním pasivním příčinám podle Pilného a Streckové patří [15], [21]:

- *snížená výkonnost národní ekonomiky,*
- *výrazné zvýšení cen určitých základních surovin na světových trzích,*
- *mimořádné události (katastrofy, válečné konflikty),*
- *nutnost splácet úroky z existujícího veřejného dluhu.*

Aktivní příčiny vznikají jako reakce na ekonomický vývoj daného území. Jedná se tedy o „zaviněné“ příčiny. K základním aktivním příčinám podle Pilného a Streckové patří [15], [21]:

- *expanzivní fiskální politika,*
- *populistická vládní hospodářská politika,*
- *snaha rychle likvidovat předchozí velké výdaje,*
- *hrazení výdajů na základní veřejné projekty.*

3 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Domnívám se, že na úvod této kapitoly je důležité uvést několik, ačkoliv známých, zákonných definic.

Podle obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů je podnikání definováno takto [32]:

- *Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.*
- *Podnikatelem podle tohoto zákona je:*
 - a) *osoba zapsaná v obchodním rejstříku,*
 - b) *osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,*
 - c) *osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,*
 - d) *osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.*
- *Místem podnikání fyzické osoby je adresa zapsaná jako její místo podnikání v obchodním rejstříku nebo v jiné zákonem upravené evidenci. Podnikatel, který je fyzickou osobou, je povinen zapisovat do obchodního rejstříku nebo do jiné zákonem upravené evidence své skutečné místo podnikání.*

Podnik je pak na základě obchodního zákoníku vymezen následovně [32]:

- *Podnikem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit.*

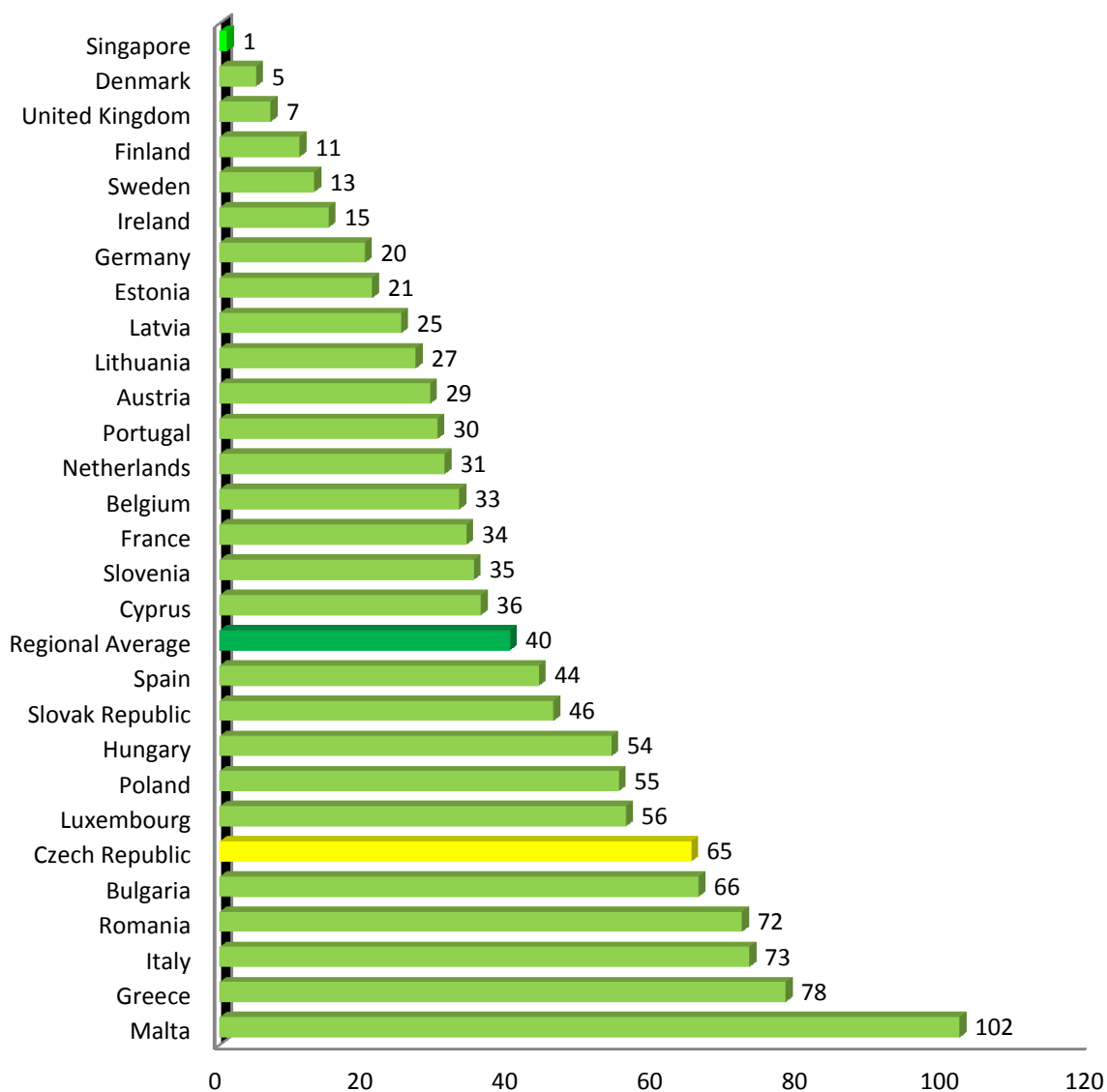
Ačkoliv se s postupem času objevují novely či reformy podporující podnikatelské prostředí, především upravující náročnost založení podnikání, není u nás stále toto prostředí příliš nakloněno podnikatelské sféře.

Pro lepší představu zde uvedu některé informace získané ze studie „Doing business 2013“, kterou provedla Světová banka. Bude se jednat o srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie.

Česká republika se v této studii nachází na dvaadvacáté pozici daleko za průměrem celé unie, dokonce i několik pozic za Slovenskou republikou.

Obrázek 3 znázorňuje stupnici zemí Evropské Unie podle jednoduchosti podnikání. Čím nižší číslo, tím výše se země nachází v žebříčku. Stát Singapur je do grafu zahrnut pro porovnání s nejlepším státem světa.

Jednoduchost založení podnikání

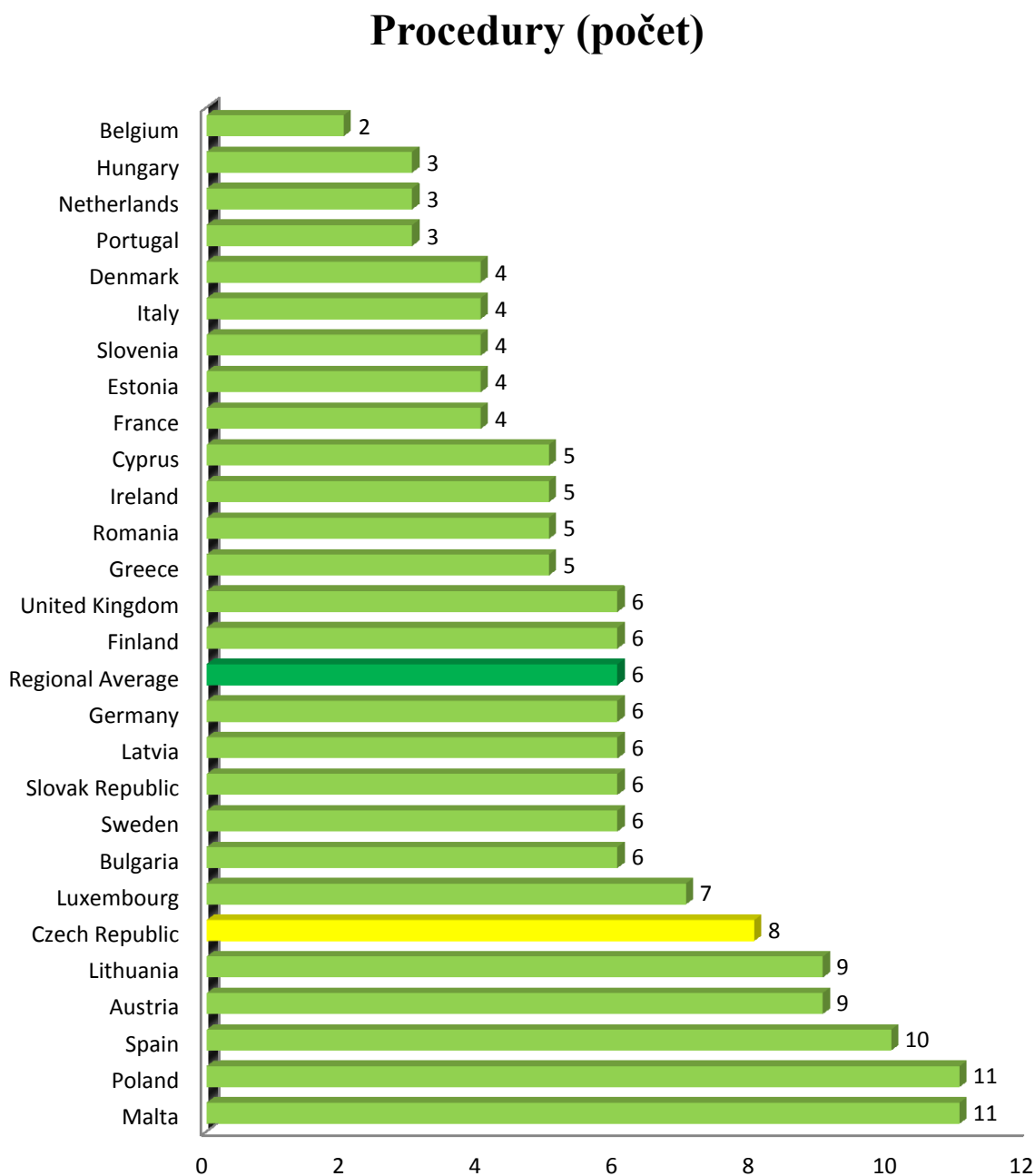
Obrázek 3: Jednoduchost založení podnikání

Zdroj: upraveno podle [25]

Největšími problémy zakládání podniku v ČR je velké množství kroků, které je třeba udělat pro získání stavebního povolení. V tomto jsme dokonce nejhorší v celé Evropské unii

(dále jen EU). S tím je také spojen další problém, ten se týká zapojení podniku k elektrické síti. V době zapojení jsme opět na posledním místě.

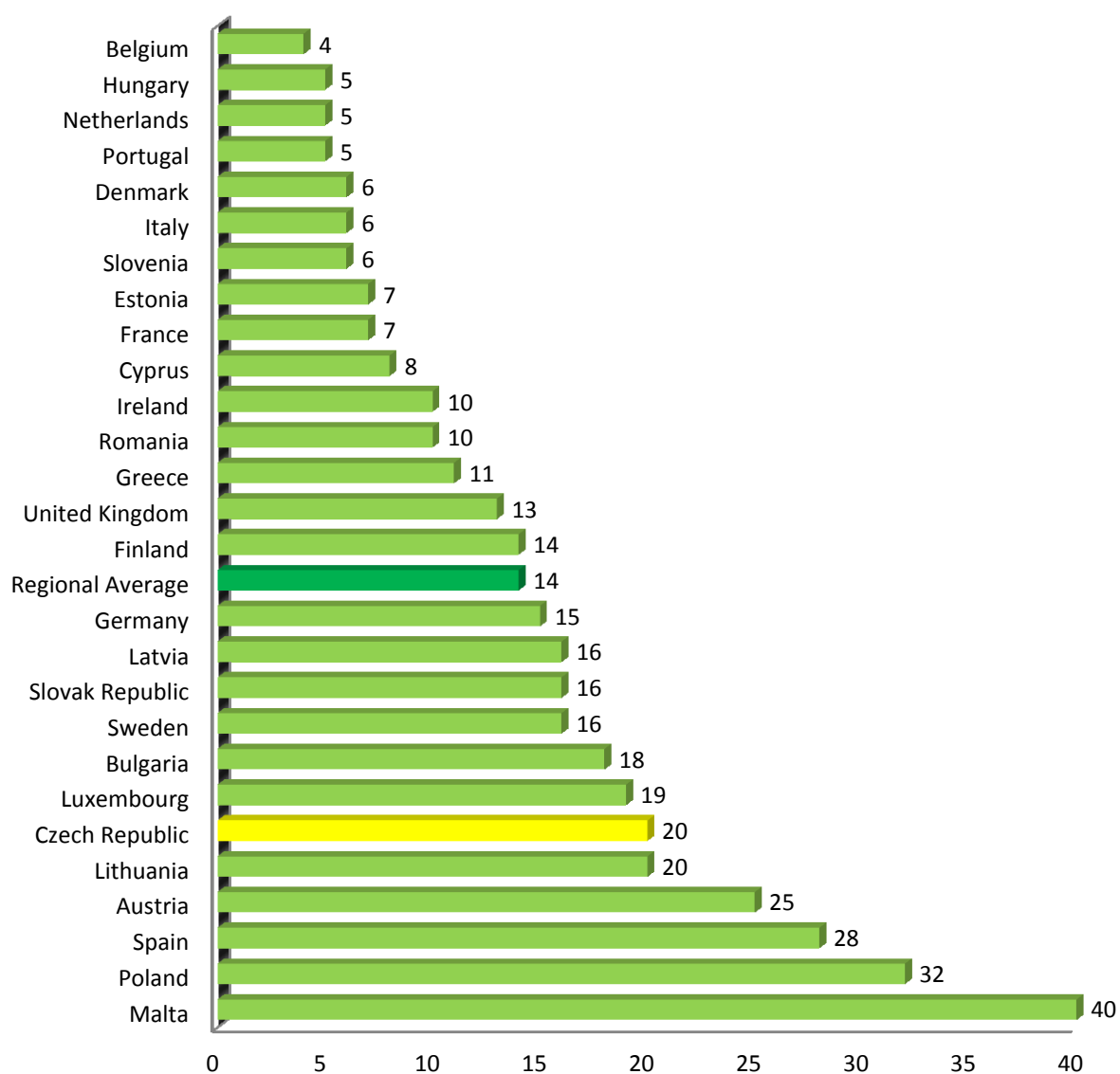
Následující grafy ukazují srovnání založení podnikání v jednotlivých ekonomikách EU podle počtu kroků, které je třeba udělat, podle času potřebného k založení a minimálního požadavku na kapitál určený procentem příjmu na obyvatele.

Obrázek 4: Počet procedur potřebných k založení podnikání

Zdroj: upraveno podle [25]

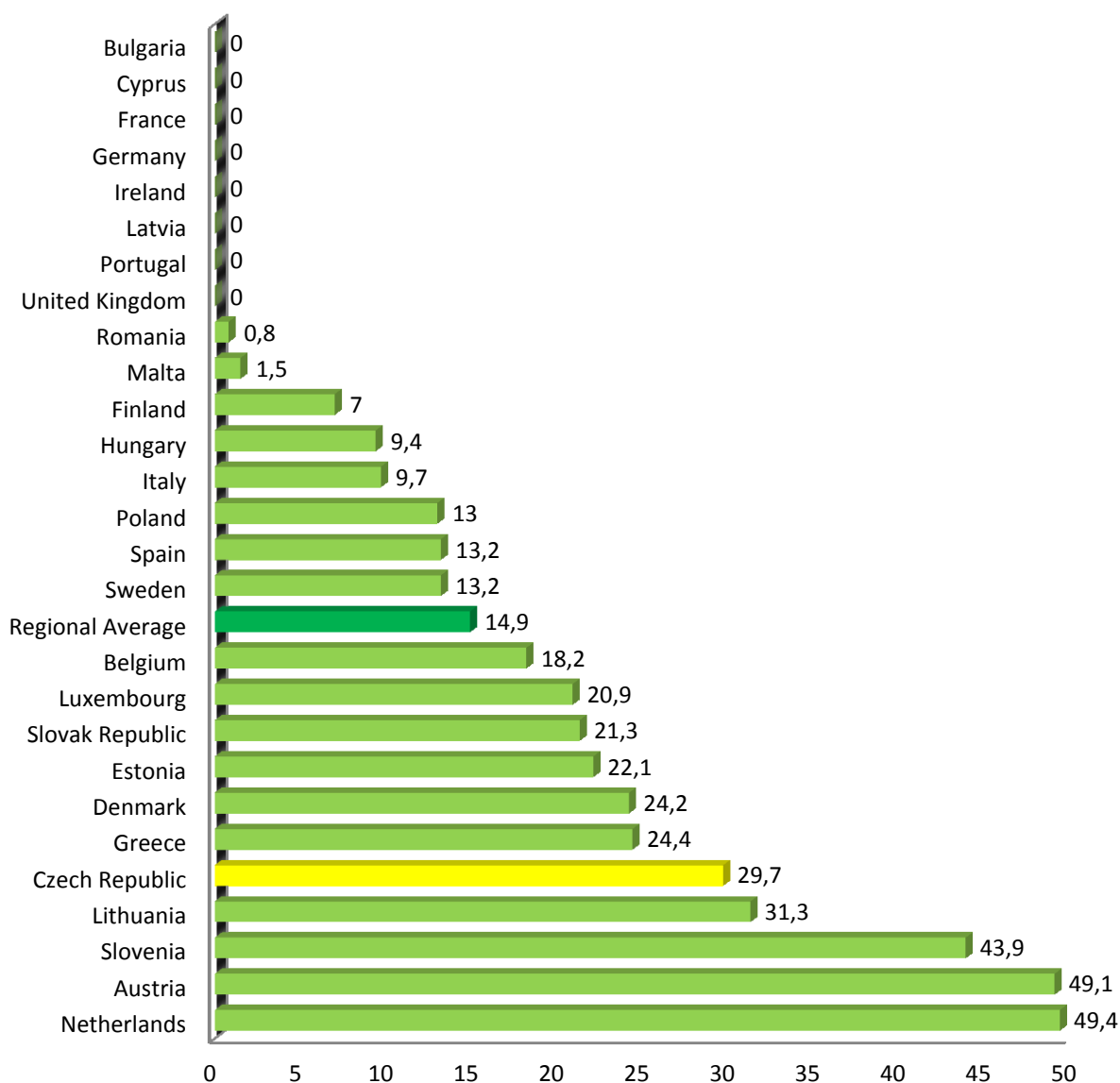
Čas (dny)

Obrázek 5: Čas potřebný k založení podnikání

Zdroj: upraveno podle [25]

Minimum potřebného kapitálu (v procentech na obyvatele)

Obrázek 6: Velikost potřebného kapitálu pro založení podnikání

Zdroj: upraveno podle [25]

Studie „Doing Business 2013“ se také zaměřuje na další oblasti. K těmto oblastem patří: registrování majetku, získání úvěru, ochrana investorů, placení daní, obchodování přes hranice, vymáhání plnění ze smluv, řešení úpadku. Ve všech oblastech se řadíme k horšímu průměru.

Ze studie dále vyplývá, že se opravdu snažíme zjednodušovat byrokracii ve formě papírování a postupně převádíme jednotlivé databáze do elektronické podoby. S tím je spojeno i zkrácení doby v jednotlivých oblastech zmíněných výše.

4 PARDUBICKÝ KRAJ

Tato kapitola bude popisovat základní charakteristiky Pardubického kraje. Některé z těchto charakteristik budou dále podrobněji rozebrány a použity při data miningovém průzkumu.

- **Rozloha:** 4 519 km² [23]
- **Počet obyvatel:** 517 164 [23]
- **Sídelní město kraje:** Pardubice
- **Okresy kraje:** Chrudim, Pardubice, Svitavy, Ústí nad Orlicí

Pardubický kraj se rozkládá na východě Čech. Součástí hranice kraje je i státní hranice s Polskem. Jedná se o relativně rovinný kraj, neboť leží převážně v nížině. Ovšem na východě a jihu do kraje zasahují i některá pohoří [16], [23].

Svou rozlohou se nejedná o příliš velký kraj České republiky, je až na desátém místě. Na druhou stranu téměř devadesát procent kraje tvoří zemědělská půda a lesy. Překvapivým zjištěním je, že co do počtu obcí v kraji se Pardubický kraj nachází na předních místech žebříčku (páté místo). S tím se pojí menší paradox, že počtem obyvatel je na opačném konci žebříčku (jedenácté místo) [16], [23].

V ekonomické oblasti také nenajdeme žádné vyčnívající údaje. Průměrná měsíční mzda se řadí k těm nižším v rámci ČR, naopak v nezaměstnanosti k těm lepším krajům. Díky svému rozmanitému krajinnému rázu, především kombinací rovin a pohoří má pro kraj přínos cestovní ruch [23].

K nejatraktivnějším oblastem patří Orlické hory, oblast Králického Sněžníku a Sečské přehrady [16], [23].

K významným kulturním zajímavostem a pamětihodnostem tohoto kraje můžeme přiřadit: rodáctví známého cestovatele Emila Holuba, hudebního skladatele Bedřicha Smetany či Bohuslava Martinů, dále zámecký areál v Litomyšli, který figuruje na seznamu UNESCO a Národní hřebčín v Kladrubech nad Labem [16], [23].

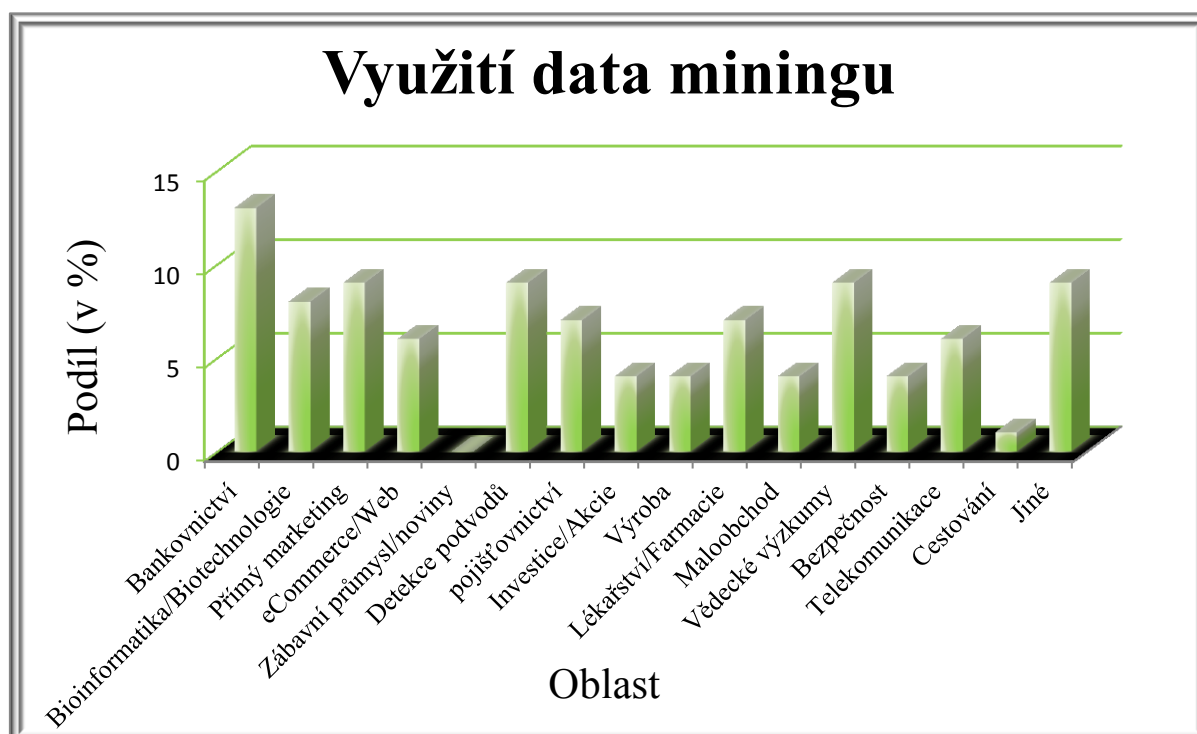
Velký přínos, nejen pro ekonomiku, má i sportovní oblast. Významnými událostmi jsou mezinárodně známé Velká pardubická steeplechase a závody ploché dráhy „Zlatá přilba České republiky“. Důležitým sportem je také hokej, a to z hlediska vysoké návštěvnosti, která je v naší republice dlouhodobě unikátní [23].

5 DATA MINING

V další části bakalářské práce se budu zabývat zpracováním a interpretací zjištěných dat. Pro tuto práci bylo potřeba zvolit metodiku, na základě které se bude práce s daty provádět. Z důvodu získání co nejkvalitnějších výsledků jsem zvolil způsob zpracování dat pomocí data miningu.

Data mining, v překladu „dolování“ dat, je způsob získávání na první pohled skrytých a užitečných informací z dat, která jsme si opatřili. Jinými slovy se jedná o proces analyzování dat z různých pohledů a jejich shrnutí do použitelných informací [1], [29].

Počátky data miningu (dále jen DM) můžeme zařadit do šedesátých let dvacátého století. V tomto období se začala využívat počítačová technika při výpočtech v oblasti statistiky, především při regresní a korelační analýze. Přibližně v těchto letech se objevil data dredging, v překladu „bagrování dat“. Jednalo se o analýzu dat, která nebyla dobře přijímána vědeckou (výzkumnou) elitou. Ta totiž tvrdila, že nelze zkoumat data bez předběžných hypotéz. V současnosti je ale přístup k této metodě výzkumu dat naprosto opačný. Jedná se o proces, jenž se využívá v různých oblastech, od vědeckých, přes komerční až po bezpečnostní. DM, jak ho známe v dnešní podobě, se tedy objevuje na počátku devadesátých let dvacátého století [1], [28].

Obrázek 7: Využití data miningu v jednotlivých oblastech

Zdroj: upraveno podle [11]

5.1 Základní techniky

Velkou výhodou DM je jak možnost aplikovat velké množství nástrojů, které jsou pro tyto programy k dispozici, tak i možnost využít tyto nástroje podle druhu uživatele. Statistické procesy jsou totiž realizovány automaticky, proto není nutná zvláštní znalost tohoto oboru, což je často velká výhoda pro manažery [1], [11].

Mezi základní techniky data miningu patří [1], [29]:

- Genetické algoritmy – optimalizace techniky, které používají procesy jako je genetická kombinace, mutace a přírodní výběr založené na biologické evoluci.
- Rozhodovací stromy – reprezentují prediktivní model, v němž se veškerá zdrojová data rozdělují do segmentů podle rozhodnutí, která byla učiněna v předchozí úrovni (uzlu). Data v tomto segmentu tedy mají stejné vlastnosti. Celý model tak vytváří strukturu podobající se stromu. Rozhodovací stromy mohou obsahovat velké množství algoritmů. Příkladem mohou být: CHAID (Chi-squared Automatic Interaction Detector), CART (Classification and Regression Trees), QUEST (The Quick Unibased Efficient Statistical Tree). Tento druh modelu je hojně využíván, především pro jednoduchou interpretaci na základě definovaných pravidel.
- Indukce pravidel – extrakce užitečných informací podle if-then pravidla z dat na základě statistické významnosti.
- Vizualizace – vizuální interpretace komplexních vztahů v multidimenzionálních datech. Grafické nástroje se používají k ilustraci vztahů mezi daty.

5.2 Základní kroky

Data mining se skládá z pěti základních kroků [29]:

- extrakce („těžba“), transformace a nahrávání transakčních dat do datového skladu,
- uchování a správa dat v multidimenzionální databázi,
- poskytnutí přístupu k datům analytikům a odborníkům,
- analýza dat pomocí speciálního programu,
- prezentování dat v užitečné formě, například jako graf nebo tabulka.

6 VÝZKUM Z DAT

Pro účely dalšího výzkumu budou využita data ze všech čtyři sta padesáti jedna obcí Pardubického kraje. Všechna data byla získána z webových stránek Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) a webových stránek o účetních a finančních informacích státu (dále jen ÚFIS), přesněji v sekci monitoring hospodaření obcí. Web ÚFIS je pod správou Ministerstva financí. Aby bylo možné data analyzovat a následně vyvodit závěry, musela být data z výše zmíněných webů převedena do tabulkového editoru Microsoft Excel. To znamená, že bylo nutné vyhledat data o hospodaření každé obce a v každém roce zvlášť a tato data následně překopírovat do tabulky. V takto vzniklých tabulkách bylo potřeba upravit jednotlivá data z textového do číselného formátu. Bez této úpravy by nebylo možné provést jednotlivé analýzy.

6.1 Použité programové vybavení

Pro získání relevantních výsledků této práce bylo využito počítačového produktu SPSS Clementine. Dnes se tento program nazývá IBM Modeller. V této práci byla tedy použita starší verze tohoto programu, která má téměř totožné funkce.

Jedná se o program sloužící k provádění data miningu ze získaných dat. Zahrnuje celou řadu funkcí pro správu dat, od jejich převzetí, až po získání výsledků. Pro své vizuální rozhraní a programování se celý proces provádí relativně intuitivně. Výhodou také je možnost kdykoli přidat nové poznatky. Díky tomu se DM provádí rychle, efektivně bez potřeby složitějšího programování.

Oproti ostatním DM softwarům se v programu Clementine objevuje větší množství statistických procedur a strojového učení. Jelikož má firma SPSS více jak čtyřicetiletou tradici ve vývoji prediktivních programů, jde o vhodný program pro tuto práci.

Kromě výše uvedeného programu bylo provedeno zpracování dat i v programu Microsoft Excel 2010.

Jedná se o tabulkový editor, který nabízí velké množství základních nástrojů pro správu dat. Převážně se využívá ke zpracování dat, jako příprava pro podrobnější zpracování v jiných programech, například v již zmíněném programu SPSS Clementine. Mimo to nabízí i základní statistické zpracování, jako je provedení korelační a regresní analýzy. K tomu je k dispozici velké množství grafů pro lepší znázornění zjištěných výsledků.

6.2 Měření efektivity veřejných výdajů

Z pohledu celospolečenského významu můžeme efektivnost vynaložených finančních prostředků měřit z hlediska přínosu výdajů k celkovému ekonomickému růstu nebo přínosu výdajů k rozvoji lidského potenciálu, či ke zvýšení kvality života [10], [21].

6.3 Metody objektivizace veřejných výdajů

Jako další metodu ke zjištění vztahu zadluženosti a dynamiky podnikatelského prostředí lze použít pohled na výdajovou stránku rozpočtu, respektive na jejich věcné vynaložení.

Tyto metody se využívají z důvodu toho, že ve veřejném sektoru [10], [15]:

- nelze využít zisk jako hodnotící kritérium, neboť neprovádí své činnosti za účelem zisku,
- hodnotit dosažené výsledky lze převážně pouze kvalitativně,
- často se účinek vynaložených finančních prostředků projevuje se zpožděním,
- chybí normy a standardy pro využívání finančních prostředků.

K metodám objektivizace veřejných výdajů patří:

- komparativní postupy,
- normy, standardy a výkony,
- hodnocení občany,
- komplexní audit.

6.4 Porovnání získaných dat

Následující část vychází z dat a informací získaných programem Microsoft Excel 2010 a SPSS Clementine. Tyto programy umožňují provedení analytických a statistických postupů, které jsou důležité pro určení, zda existuje nějaký společný vztah mezi zadlužeností a podnikatelským prostředím, respektive mezi jednotlivými ukazateli. Popisují nejen korelace jednotlivých ukazatelů v daných letech, ale i samotný vývoj ukazatelů. Bohužel jsou k dispozici data pouze za roky 2010 a 2011.

Základní poznatky z korelačních analýz potvrdili, že se pravděpodobně jedná o významnou závislost mezi velikostí příjmů obcí a měst a počtem obyvatel. Tato závislost je totiž především určena rozpočtovou soustavou České republiky (měst a obcí). A to

i s adekvátními rozdíly velikostí příjmů v jednotlivých okresech. To potvrzují i výsledky za rok 2011, které taktéž ukazují velmi vysoký korelační koeficient. Naopak zajímavým poznatkem je vztah počtu obyvatel k samotné zadluženosti obcí. Korelační koeficient na úrovni celého kraje vykazuje střední až malou závislost, kterou podporuje svým výsledkem pouze korelace v okrese Pardubice. Ostatní okresy vykazují překvapivě vysoký korelační koeficient. V následujícím roce se ale výsledky liší. Nízké korelační koeficienty celého kraje a okresu Pardubice se diametrálně změnilly z nízkých hodnot na vysokém, což nabádá k otázce: „Podporuje zadluženost podnikatelské prostředí a tím zvyšuje životní úroveň v dané obci (kraji), respektive, jsou brány v potaz faktory, jako je počet obyvatel či velikost území, při rozhodování o použití cizích zdrojů (míře zadlužení)?“

Aby bylo možné na tuto otázku odpovědět, je třeba prozkoumat data z oblastí zaměstnanosti (nezaměstnanosti), podnikatelského prostředí a infrastruktury, ale také zadluženosti, cizích zdrojů nebo likvidity.

Míra zaměstnanosti v Pardubickém kraji se drží na úrovni lehce přes padesát tři procent, což je okolo dvě stě třiceti pěti tisíc obyvatel kraje. Důležitý je ale pohled na zaměstnanost podle vzdělání. Nejvíce zaměstnaných tvoří lidé se středoškolským vzděláním bez maturity. Na dalších místech jsou lidé se středoškolským vzděláním s maturitou a s velkým odstupem s vysokoškolským vzděláním. Nejmenší část zaujímají zaměstnanci se základním vzděláním. V roce 2011 je pak možné sledovat určité zlepšení situace, kdy narostla zaměstnanost o několik tisíc zaměstnaných. Zároveň se zvýšil počet zaměstnaných lidí s vysokoškolským vzděláním, bohužel ne na úkor zaměstnanců se středoškolským vzděláním bez maturity, ale s maturitou. Celkově se však vzdělanost zaměstnanců mírně zvýšila.

Ovšem důležitější je, že nezaměstnanost meziročně klesla (cca na pět a půl procenta). Tedy o více jak čtyři tisíce nezaměstnaných, což je přibližně jeden a půl procenta. Z pohledu dosaženého vzdělání zaměstnanců pak lze pozorovat významný pokles nezaměstnaných (v procentech) se středoškolským vzděláním bez maturity a mírný pokles u lidí se středoškolským vzděláním s maturitou a lidí se základním vzděláním. Naopak procento nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním lehce vzrostlo, to je zajímavé v návaznosti na předchozí text, ve kterém je zmíněno, že zaměstnanost lidí s vysokoškolským vzděláním se zvýšila. Důležitým faktorem je i skladba podle věku. I v této oblasti se „dočkal“ Pardubický kraj meziročního snížení nezaměstnanosti téměř ve všech věkových kategoriích. Jedinou kategorií, jež se zvýšila, byla mezi dvaceti pěti a čtyřiceti čtyřmi lety, tedy převážně „čerství“ absolventi vysokých škol. To ovšem vychází z předchozího textu. Přesnější údaje

o zaměstnanosti a nezaměstnanosti zachycuje příloha B. Jako poslední stojí za zmínku, že mírně převažuje nezaměstnanost žen nad muži.

Dalším bodem je stav podnikatelského prostředí. Bude se jednat zejména o informace, které souvisí s podniky v Pardubickém kraji. Na základě počtu zaměstnanců lze prohlásit, že jsou v každém okrese zastoupeny všechny typy podniků (mikropodnik, malý, střední a velký podnik). V okrese Pardubice společně s okresem Ústí nad Orlicí lze nalézt téměř dvě třetiny podniků v kraji. Nejvíce podniků se nachází v okrese Pardubice, kde sídlí celorepublikově známí zaměstnavatelé jako: FOXCONN CZ s. r. o., Synthesia, a. s., či Univerzita Pardubice. V okrese Ústí nad Orlicí, v němž převažuje především strojírenství, jsou nejvýznamnějšími podniky: IVECO Czech Republic, a. s., OEZ s. r. o. a AVX Czech Republic s. r. o. K těmto podnikům lze připojit i další významné zaměstnavatele jako je Pardubická krajská nemocnice, a. s. a Krajské ředitelství policie Pardubického kraje. Každý z těchto zaměstnavatelů má více než tisíc zaměstnanců. Zajímavostí je, že v okrese Pardubice je velký počet ekonomických subjektů bez zaměstnance. Ovšem celkově nejvíce zaměstnanců mají mikropodniky a střední podniky. To je shodné pro celý kraj.

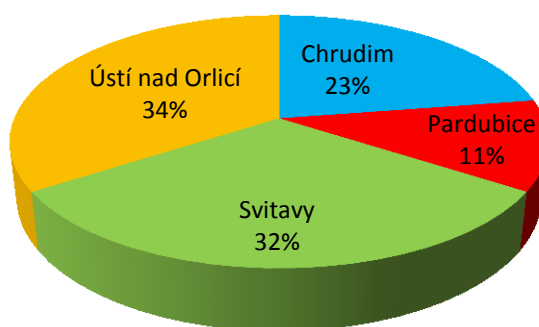
S počtem ekonomických subjektů je spojen počet obyvatel v jednotlivých oblastech. Proto je více obyvatel v okresech Pardubice a Ústí nad Orlicí. S počtem obyvatel a rozvojem ekonomického prostředí souvisí i nová bytová výstavba. Podle zjištěných informací a výše popsaného prostředí se zdá, že Pardubický kraj je perspektivní oblastí pro novou výstavbu. V roce 2010 bytová výstavba dosáhla počtu tisíc dvě stě padesát jedna obytných jednotek. Z toho tři čtvrtiny tvoří rodinné domy. A téměř polovina domů a bytů byla postavena v pardubickém okrese. Vše umocňuje meziroční nárůst celkové zahájené výstavby o více jak sto jednotek. Nejvíce staveb bylo opět zahájeno v pardubickém okrese, naproti tomu se zvedl počet zahájených staveb v okresech Chrudim a Ústí nad Orlicí.

Posledním bodem, který se týká využívání cizích zdrojů, jenž může vést k zadluženosti, je stav infrastruktury v kraji a jednotlivých okresech. Nejlepším zástupcem této kategorie je stav a délka silnic. V roce 2010 byla celková délka tři tisíce šest set jedna kilometrů silnic a dálnic. Nejvíce silnic a dálnic je v okrese Chrudim. To je vcelku překvapivé, nejen na základě výše zjištěných informací, ale i podle rozlohy území, kterou se řadí k menším okresům v kraji. Jediným okresem, ve kterém lze narazit na dálnici, je okres Pardubice. Ovšem délka je pouhých devět kilometrů. Silnic I. třídy je v kraji pouhá devítina. Negativum je možné spatřit v meziročním poklesu silnic, sice jenom o několik kilometrů, ale tento pokles zasáhl právě silnice I. třídy.

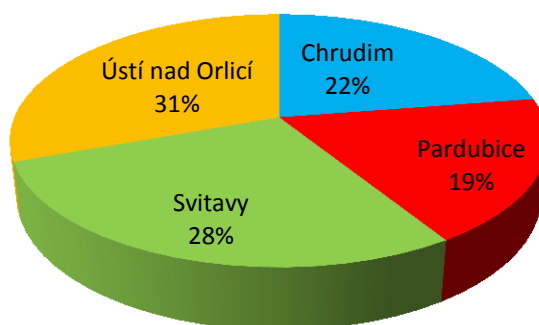
Nyní bude zaměřena pozornost na zbylé oblasti potřebné k vyřčení odpovědi na výše zmíněnou otázku.

Celková zadluženost Pardubického kraje se v roce 2010 pohybovala okolo 2,2 miliardy korun. V roce 2011 pak vzrostla o dalších dvě stě miliard korun, o které se zvedla zadluženost v okrese Pardubice. Z toho největší podíl tvoří zadluženost v okresech Ústí nad Orlicí a Svitavy, jejichž výše dosahuje dvou třetin celkové zadluženosti. Překvapivě nejmenší zadluženost je v okrese Pardubice. Podobná situace panuje také při zprůměrování zadluženosti na obec v jednotlivých okresech. Procentuální podíly jsou znázorněny v následujících grafech.

Zadluženost 2010

Zadluženost 2011

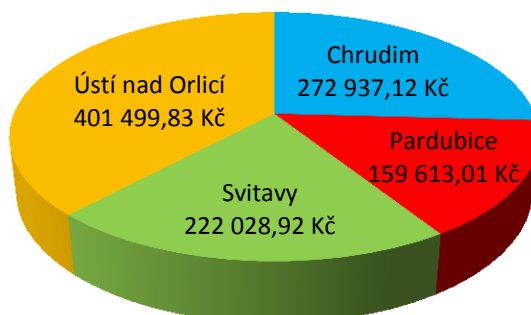
Obrázek 8: Rozdělení zadluženosti Pardubického kraje v jednotlivých okresech a letech

Zdroj: vlastní zpracování

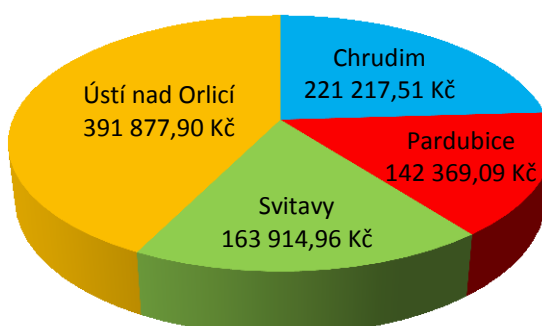
K oblasti zadluženosti se hodí také připojit údaje o dluhové službě. Dluhová služba udává souhrn plateb představujících splátky dluhu (jistiny) a úroků za určité období. Celková dluhová služba dosahuje více jak jedné miliardy korun. Ovšem oproti celkové zadluženosti se

celková dluhová služba snížila, a to ve všech okresech, což je možné vidět v grafech znázorněných níže [23].

Dluhová služba 2010

Dluhová služba 2011

Obrázek 9: Rozdělení dluhové služby Pardubického kraje v jednotlivých okresech a letech

Zdroj: vlastní zpracování

Důležitým faktorem při rozhodování o dobrém hospodaření obcí je hodnota likvidity a podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům. Podle zjištěných hodnot rozhoduje ministerstvo financí o rizikovosti hospodaření obce. Za rizikové se považují ty obce, jejichž podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům je vyšší než 25 % a likvidita se pohybuje v uzavřeném intervalu od 0 do 1. V oblasti likvidity se obce v celém kraji chovají převážně zodpovědně, najdou se ale i obce v rizikových hodnotách (celkem jich je padesát tři). Pozitivním zjištěním také je, že se v roce 2011 počet těchto „rizikových“ obcí podstatně snížil, cca o dvacet pět procent. V oblasti podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům je situace výrazně lepší. V rizikových číslech je pouhých patnáct obcí. Oproti prvnímu kritériu došlo v roce 2011 ke zvýšení podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům, a to o šedesát procent. Při porovnání obou kritérií lze určit

celkový počet rizikových obcí. Těch je pouhých sedm. Zajímavostí je, že v okrese Ústí nad Orlicí v roce 2010 nebyla žádná riziková obec. To se ale v roce 2011 změnilo. Celkový počet rizikových obcí se zvýšil na jedenáct a téměř polovina těchto obcí leží v okrese Pardubice [30].

Nyní je čas na zodpovězení výše položené otázky nebo alespoň přiblížení se jejímu zodpovězení.

Jak je patrné z textu, zadluženost v kraji se meziročně zvýšila, což by mělo mít spíše pozitivní dopad na životní úroveň. Protože obce by měli využívat cizí zdroje k rozvoji infrastruktury, zabezpečení před mimořádnými událostmi nebo ke zvýšení kvality poskytovaných služeb.

Nezaměstnanost totiž klesla, ale pouze u lidí bez maturity a se základním vzděláním, naopak nezaměstnanost lidí s vysokoškolským vzděláním narostla. Toto snížení nezaměstnanosti je způsobeno středními a velkými podniky, tedy těmi, které mají více než 100 zaměstnanců. Právě v těchto podnicích je zaměstnáno nejvíce lidí. A jelikož se jedná převážně o výrobní podniky ve strojírenství a elektrotechnice, zaměstnanci tvoří převážně lidé se středoškolským vzděláním bez maturity. S poklesem nezaměstnanosti je spojena i bytová výstavba v kraji, která se mírně v roce 2011 zvýšila.

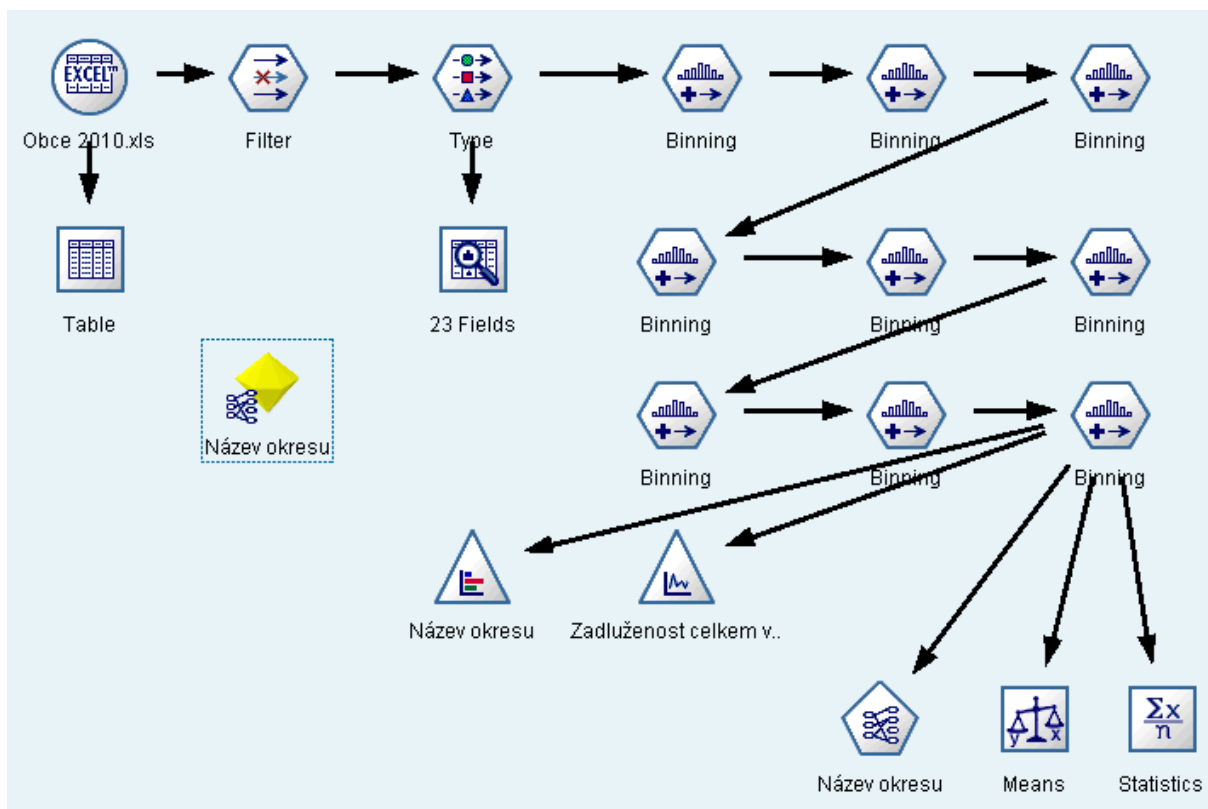
Se zvyšující se zadlužeností by se daly očekávat i vyšší příjmy do obecní „pokladny“. A to z důvodu, že cizí zdroje se použijí ke zlepšení infrastruktury a kvality poskytovaných služeb. Tato situace by měla mít pozitivní dopad na podnikatelské prostředí, například zvýšení výroby, s tím spojené zvýšení zaměstnanosti a v konečném důsledku zvýšení příjmů pro obec. K tomu ale v roce 2011 nedošlo. Nejvíce je to patrné v okrese Pardubice, kde meziročně vzrostla zadluženost téměř o sto procent, přičemž příjmy výrazně poklesly. To je ale nejspíše způsobeno ekonomickou krizí, jež postihla Českou republiku a její trvání je delší než v jiných částech Evropy (světa). S nižšími příjmy je i spojen stav infrastruktury v kraji, což se projevuje na stavu vozovek. Počet silnic se snížil.

Vzhledem k životní úrovni obyvatel obcí v Pardubickém kraji je důležité zmínit, že se většina obcí chová v oblasti hospodaření (zadluženosti) zodpovědně.

Nejdůležitější hodnoty jsou znázorněny v tabulkách v přílohách C, D.

Při provádění hlubších data miningových analýz bylo využito asociačních pravidel a některých statistických metod. Aby bylo možné dosáhnout kvalitních výsledků, bylo nutné rozčlenit použité údaje do několika podskupin. Všechny skupiny údajů jsou proto rozděleny

vždy do deseti podskupin. Takto zvolené množství podskupin nejlépe umožňuje sjednocení velkého množství různorodých dat do skupin, ve kterých lze „podchytit“ odlehle hodnoty tak, aby neovlivňovaly statistické výpočty. Vytvořený stream je zachycen na obrázku číslo 10. Stream obsahuje celý postup od implementace dat z Excelu, přes jednotlivá rozdělení dat do skupin, až po výsledný model.

Obrázek 10: Stream z programu SPSS Clementine

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky analýzy provedené pomocí asociačních pravidel můžeme hodnotit několika způsoby, podle jednotlivých kritérií. Záleží na každém uživateli data miningového programu, která kritéria si zvolí. V tomto případě byla vybrána kritéria spolehlivost, podpora a lift. Samozřejmě platí, že čím vyšší jsou získané hodnoty u všech kritérií, tím více si můžeme být jistí zjištěným pravidlem. Bohužel u dat použitých v této práci lze nalézt vysoké hodnoty pouze u jednoho či dvou kritérií zároveň.

Za relativně relevantní výsledky pro kritérium spolehlivost pravidla můžeme považovat:

Jedná-li se o obce s malými příjmy, nízkými cizími zdroji a malou zadlužeností či dluhovou službou, nacházejí se v okrese Svitavy.

Obce s nízkým počtem obyvatel, nízkými příjmy, nízkou likviditou a naopak vysokým podílem cizích zdrojů k celkovým aktivům nebo dluhovou službou jsou z okresu Ústí nad Orlicí.

Asociační pravidla potvrzují, že pokud mají obce nízkou likviditu a velký podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům, jsou v okrese Pardubice. Tohoto zjištění bylo docíleno i při předchozích, základních analýzách.

Výše zmíněná pravidla jsou zachycena v tabulce číslo 2.

Tabulka 2: Pravidla získaná programem SPSS Clementine

Then	If	Podpora	Spolehlivost	Lift
Název okresu = Svitavy	Úvěry a komunální dluhopisy_TILE10 = 4 Zadluženost celkem_TILE10 = 4 Příjem celkem (po konsolidacích)_TILE10 = 2 Stav nabankovních účtech celkem_TILE10 = 1	1,762	100	3,492
Název okresu = Svitavy	Úvěry a komunální dluhopisy_TILE10 = 4 Dluhová služba celkem_TILE10 = 2 Příjem celkem (po konsolidacích)_TILE10 = 2 Stav nabankovních účtech celkem_TILE10 = 2	1,322	100	3,492
Název okresu = Svitavy	Úvěry a komunální dluhopisy_TILE10 = 4 Cizí zdroje_TILE10 = 2 Příjem celkem (po konsolidacích)_TILE10 = 2 Stav nabankovních účtech celkem_TILE10 = 3	1,322	100	3,492
Název okresu = Ústí nad Orlicí	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)_TILE10 = 8 Počet obyvatel obce_TILE10 = 2 Celková likvidita_TILE10 = 1 Dluhová služba celkem_TILE10 = 1	0,887	100	3,922
Název okresu = Pardubice	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)_TILE10 = 9 Zadluženost celkem_TILE10 = 2 Celková likvidita_TILE10 = 1	0,665	100	4,027

Zdroj: vlastní zpracování

Je důležité zmínit, že hodnoty spolehlivosti se pohybovaly okolo 80 a více procent. Jak je výše uvedeno, naopak podpora jednotlivých pravidel měla hodnoty okolo jednoho procenta.

Další část zjištěných skutečností se bude týkat jak kritéria spolehlivost (kdy hodnoty dosahovaly hranice 60 procent), tak kritéria podpora (tady výsledky nabývaly hodnot 4 až 30 procent). Výsledkem pro takto nastavená kritéria jsou následující pravidla.

Pravidla (jsou zachycena v tabulce číslo 3) potvrzující předchozí zjištění ohledně jednotlivých okresů. Jedinými nově zjištěnými pravidly se staly pravidla týkající se okresu Chrudim. Obce, jejichž počet obyvatel, celkový příjem, zadluženost, podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům je nízký a likvidita středně vysoká, patří právě do okresu Chrudim.

Tabulka 3: Pravidla získaná programem SPSS Clementine

Then	If	Podpora	Spolehlivost	Lift
Název okresu = Chrudim	Celková likvidita_TILE10 = 4 Počet obyvatel obce_TILE10 = 1 Příjem celkem (po konsolidaci)_TILE10 = 1 Cizí zdroje_TILE10 = 1 Dluhová služba celkem_TILE10 = 1	4,656	42,857	1,79
Název okresu = Chrudim	Celková likvidita_TILE10 = 4 Počet obyvatel obce_TILE10 = 1 Příjem celkem (po konsolidaci)_TILE10 = 1 Cizí zdroje_TILE10 = 1 Zadluženost celkem_TILE10 = 1	4,656	42,857	1,79
Název okresu = Chrudim	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v%)_TILE10 = 1 Stav na bankovních účtech celkem_TILE10 = 1 Příjem celkem (po konsolidaci)_TILE10 = 1 Cizí zdroje_TILE10 = 1 Zadluženost celkem_TILE10 = 1	27,494	31,452	1,313
Název okresu = Chrudim	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v%)_TILE10 = 1 Stav na bankovních účtech celkem_TILE10 = 1 Příjem celkem (po konsolidaci)_TILE10 = 1 Cizí zdroje_TILE10 = 1 Úvěry a komunální dluhopisy_TILE10 = 1	27,494	31,452	1,313

Zdroj: vlastní zpracování

Díky asociačním pravidlům lze říci, že zvyšující se zadluženost obcí je opravdu aktuální fenomén, který na základě této analýzy ovlivňuje především malé obce se špatnou likviditou. Bohužel se ale nepodařilo potvrdit významnou souvislost mezi zadlužeností obcí a podnikatelským prostředím, která určitě existuje.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo prozkoumat zadluženost obcí ve vybraném regionu, v tomto případě se jednalo o celý Pardubický kraj. Kromě výzkumu zadluženosti jsem se měl pokusit zjistit, zda má právě zadluženost obcí vliv na dynamiku podnikatelského prostředí.

Celou práci jsem rozdělil do dvou hlavních kapitol. První kapitola obsahuje základní teoretické znalosti, které jsou potřebné pro správné pochopení zjištěných informací a jejich následnou interpretaci. V druhé kapitole jsem pak provedl samotný výzkum zjištěných dat.

Při tvorbě kapitol se základní teorií jsem se zaměřil na charakterizování základních pojmů, jako jsou obec, veřejné finance, zadluženost, podnikatelské prostředí, či data mining. Popsání pojmů obec a veřejné finance je důležité z toho důvodu, že celá práce se zaměřuje na zadluženost obcí, kterou lze zjistit bližším prozkoumáním obecního rozpočtu (ten je součástí veřejných financí). Podnikatelské prostředí a některé údaje o Pardubickém kraji bylo nutné charakterizovat, protože se práce zaměřuje kromě zadluženosti obcí i na dynamiku podnikatelského prostředí v daném regionu, kterým byl zvolen celý Pardubický kraj. V neposlední řadě bylo nezbytné se zaměřit i na samotnou zadluženost a její výpočet, ale také na teoretické poznatky při „dolování“ informací z dat, respektive při analýze zjištěných dat, tzv. data miningu.

Kapitolu výzkumu dat jsem, pro lepší pochopení zjištěných výsledků, rozčlenil do několika menších podkapitol. A to zejména na programové vybavení použité při analýze dat a metody pro zjištění efektivního hospodaření obcí nebo objektivizaci veřejných výdajů, mezi které patří právě i zkoumaná zadluženost obcí. Poslední částí je samotná interpretace zjištěných informací.

Při zpracování první části práce jsem vycházel z české i cizojazyčné odborné literatury, platné legislativy, webových stránek a studie provedené Světovou bankou. K vypracování druhé části této práce sloužily informace a data získané z webu ministerstva financí o účetních a finančních informacích státu, který obsahuje i monitoring hospodaření obcí.

Po zpracování a analýze dat jsem dospěl k následujícím výsledkům: jak je patrné z předchozího textu, zadluženost v kraji se meziročně zvýšila, což potvrzuje fenomén stále se zvyšující zadluženosti obcí.

Teorii závislosti zadluženosti a dynamiky podnikatelského prostředí podporuje vývoj nezaměstnanosti, která meziročně klesla, ale pouze u lidí bez maturity a se základním vzděláním, naopak zvýšení nezaměstnanosti se nevyhnulo lidem s vysokoškolským

vzděláním. Na tento rozdílný vývoj v nezaměstnanosti mají především vliv střední a velké podniky, v nichž je zaměstnáno nejvíce lidí. Jedná se tedy o podniky, které mají více než 100 zaměstnanců. A právě rostoucí vývoj nezaměstnanosti je způsoben tím, že jde převážně o výrobní podniky ve strojírenství a elektrotechnice, kde zaměstnance tvoří převážně lidé se středoškolským vzděláním bez maturity. S poklesem nezaměstnanosti a rozvojem životní úrovně obyvatel je spojena i bytová výstavba v kraji, která se mírně meziročně zvýšila.

Abychom byli schopni rozhodnout o tom, zda má zadluženost vliv na dynamiku podnikatelského prostředí, měla by zvyšující se zadluženost obcí zvyšovat i jejich příjmy. A to na základě toho, že cizí zdroje by se měly použít ke zlepšení infrastruktury a kvality poskytovaných služeb. Zároveň by tato situace měla mít pozitivní dopad na podnikatelské prostředí, například zvýšení výroby, s tím spojené zvýšení zaměstnanosti a v konečném důsledku zvýšení příjmů pro obec. K tomu ale ve sledovaném období nedošlo. To ale může být způsobeno finanční a ekonomickou krizí. Ta postihla celou Evropu (svět) a její trvání je v České republice oproti ostatním vyspělým zemím výrazně delší. S nižšími příjmy se snižuje i kvalitativní úroveň infrastruktury v kraji. To je patrné zejména na stavu vozovek, jejichž počet se snížil. Po všech provedených analýzách lze tedy říci, že zadluženost obcí je skutečně aktuální fenomén, bohužel se nepovedlo potvrdit její významný vliv na dynamiku podnikatelského prostředí. Ovšem přes to vše jsem přesvědčen, že při znalosti dat z více jak dvou let, by určitou závislost potvrdila.

S ohledem na doznívající konec ekonomické krize se většina obcí v Pardubickém kraji snaží chovat co nejzodpovědněji, vzhledem k životní úrovni obyvatel obcí, v oblasti ekonomického hospodaření (k tomuto porovnání má svá kritéria a ukazatele i ministerstvo financí).

Na konec je nezbytné zmínit, do jaké míry byly naplněny cíle stanovené v úvodu. Prvním bodem bylo prozkoumání skladby obecních rozpočtů, což se podařilo splnit i s jejich návazností jak na krajské rozpočty, tak i podnikatelské prostředí. Dalším bodem bylo bližší prozkoumání samotné zadluženosti obcí v Pardubickém kraji. Tento bod byl také splněn i s potvrzením současného fenoménu zvyšování zadlužení obcí. Posledním cílem bylo zjištění vzájemného vztahu zadluženosti obcí a podnikatelského prostředí. Tento cíl se do určité míry podařilo splnit, bohužel výsledek podle výzkumu dat, která jsem měl k dispozici, byl negativní. Tedy, že neexistuje úzká spojitost mezi zadlužeností obcí a podnikatelským prostředím (mírou zaměstnanosti, stavem infrastruktury).

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BERKA, Petr. Dobývání znalostí z databází. Vyd. 1. Praha: Academia, 2003, 366 s. ISBN 80-200-1062-9.
- [2] CYHELSKÝ, Lubomír a SOUČEK, Eduard. Základy statistiky. 1. vyd. Praha: EUPRESS, 2009. ISBN 978-80-7408-013-5.
- [3] DLUHOŠOVÁ, Dana. Finanční řízení a rozhodování podniku: analýza, investování, oceňování, riziko, flexibilita. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2006, 191 s. ISBN 80-861-1958-0.
- [4] HAMERNÍKOVÁ, Bojka a KUBÁTOVÁ, Květa. Veřejné finance. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s. r. o., 1999. ISBN 80-902752-1-4.
- [5] KINŠT, Jan. Rozpočtová skladba. 1. vyd. Praha: Pragoeduca, 1998. ISBN 80-85856-63-8.
- [6] KOŽENÁ, Marcela. Podniková ekonomika. 2. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010, s. 63-67. ISBN 978-80-7395-313-3.
- [7] KUBĚNKA, Michal. Financování podniku. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2012, s. 96-101. ISBN 978-80-7395-481-9.
- [8] MAREK, Jiří. Veřejná správa v České republice. 2. rozš. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2005, 118 s. ISBN 80-239-4709-5.
- [9] MELION, Miloslav. Finance obcí. 1. vyd. Nové město nad Cidlinou: AGRODAT, 1994. ISBN 80-85490-41-2.
- [10] OCHRANA, František. Veřejný sektor a efektivní rozhodování. 1. vyd. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-018-X.
- [11] PETR, Pavel. Data Mining. Vyd. 2. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-807-3950-989.
- [12] PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy - územní aspekty veřejných financí. 1.vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, 268 s. ISBN 80-718-7024-2.
- [13] PEKOVÁ, Jitka. Hospodaření a finance územní samosprávy. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
- [14] PEKOVÁ, Jitka. Hospodaření obcí a rozpočet. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1997, 289 p. ISBN 80-859-6334-5.

- [15] PILNÝ, Jaroslav. Veřejné finance. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7194-963-3.
- [16] PODHORSKÝ, Marek. Pardubický kraj. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Freytag, 2004, 196 s., [3] s. obr. příl. Průvodce na cesty (Freytag. ISBN 80-731-6077-3.
- [17] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 280 s. Finance (Grada Publishing). ISBN 978-802-4720-975.
- [18] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Místní finance. 1.vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-873-X.
- [19] REKTOŘÍK, Jaroslav a ŠELEŠOVSKÝ, Jan. Kontrolní systémy veřejné správy a veřejného sektoru. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2003, 212 s. ISBN 80-861-1972-6.
- [20] RŮČKOVÁ, Petra. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 118 s. ISBN 978-80-247-1386-1.
- [21] STRECKOVÁ, Yvonne a MALÝ, Ivan. a KOL. Veřejná ekonomie: pro školu i praxi. 1. vyd. Praha: Computer Press, 1998. ISBN 80-7226-112-6.
- [22] TOMÁNEK, Petr; HALÁSKOVÁ, Martina a ŠIROKÝ, Jan. Financování územních samosprávných celků. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2004. ISBN 80-248-0697-5.
- [23] BusinessInfo: Oficiální portál pro podnikání a export [online]. 2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/>
- [24] Český statistický úřad [online]. 2012 [cit. 2012-11-15]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>
- [25] Doing Business 2013: Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises. 1. vyd. Washington: The World Bank, 2013. Dostupné z: http://www.doingbusiness.org/reports/~/_media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Profiles/Regional/DB2013/DB13-European-Union.pdf
- [26] ELIÁŠ, Antonín. Deník veřejné správy. Rozpočtové určení daní – novelizace zákona se stává předmětem polemiky [online]. 2011 [cit. 2012-12-28]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6516121>
- [27] LANTHIER, Elizabeth. Northern Virginia Community College. Correlation [online]. 2002 [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.nvcc.edu/home/elanthier/methods/correlation.htm>

- [28] MÉZL, Martin. Pokročilé dolování v datech v kardiologii. Brno, 2009. Dostupné z:
http://www.vutbr.cz/www_base/zav_prace_soubor_verejne.php?file_id=15923.
Diplomová práce. Vysoké učení technické v Brně. Vedoucí práce Jiří Sekora.
- [29] PALACE, Bill. Technology Note prepared for Management. Data Mining: What is Data Mining? [online]. 1996 [cit. 2013-02-11]. Dostupné z:
<http://www.anderson.ucla.edu/faculty/jason.frand/teacher/technologies/palace/datamining.htm>
- [30] ÚFIS. ÚFIS: Monitoring hospodaření obcí [online]. [cit. 2012-10-03]. Dostupné z:
<http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufismon/index.pl>
- [31] ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000, o obcích (obecní zřízení).
In: Sbírka zákonů České republiky. 2000, částka 38.
- [32] ČESKO. Zákon č. 513/1991 Sb. ze dne 5. listopadu 1991, Obchodní zákoník. In: Sbírka zákonů České republiky. 2012.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Systém rozpočtového určení daní v roce 2011	- 52 -
Příloha B: Hodnoty zaměstnanosti a nezaměstnanosti	- 53 -
Příloha C: Nejdůležitější hodnoty za rok 2010.....	- 54 -
Příloha D: Nejdůležitější hodnoty za rok 2011	- 54 -

Příloha A: Systém rozpočtového určení daní v roce 2011

Velikost obcí		Počet		Stávající systém	
Od	Do	Obcí	Obyvatel	Sdílené daně (mil. Kč)	Výnos na 1 obyv. (tis. Kč)
1	100	494	35 087	319,3	9,1
101	200	1 056	157 814	1 251,1	7,9
201	500	1 978	649 257	4 774,5	7,4
501	1 000	1 340	944 823	6 710,7	7,1
1 001	2 000	708	987 316	6 853,8	6,9
2 001	5 000	395	1 198 772	8 132,2	6,8
5 001	10 000	142	970 204	6 924,5	7,1
10 001	20 000	69	969 037	7 499,0	7,7
20 001	50 000	42	1 238 144	10 245,6	8,3
50 001	100 000	15	1 055 958	9 975,8	9,4
100 001	150 000	2	201 987	1 972,7	9,8
Obce ČR (bez čtyř měst)		6 241	8 408 399	64 659,1	-
Praha		1	1 249 026	36 958,6	29,6
Plzeň		1	169 935	3 045,8	17,9
Ostrava		1	306 006	5 483,1	17,9
Brno		1	371 399	6 653,4	17,9
Celkem ČR		6 245	10 504 765	116 800,0	-

Zdroj: [26]

Příloha B: Hodnoty zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Rok	2010	2011
Zaměstnaní celkem (tis. osob)	235,05	239,22
v tom ve věku:		
15 - 29 let	43,35	43,03
30 - 44 let	98,64	101,86
45 - 59 let	83,48	83,47
60 a více let	9,58	10,86
Míra zaměstnanosti celkem (%)	53,31	54,26
Nezaměstnaní celkem (tis. osob)	18,36	14,12
v tom ve věku:		
15 - 24 let	3,99	2,34
25 - 34 let	4,25	4,74
35 - 44 let	4,55	2,50
45 - 54 let	3,52	2,72
55 a více let	2,05	1,82
Vzdělání		
základní a bez vzdělání	3,96	3,48
střední bez maturity	8,57	5,84
střední s maturitou	4,98	3,87
vysokoškolské	0,85	0,93
Obecná míra nezaměstnanosti celkem (%)	7,25	5,57
Míra registrované nezaměstnanosti (%)	9,87	8,44
v tom:		
muži	9,55	7,74
ženy	10,30	9,38
Volná pracovní místa	2165,00	2609,00
z toho:		
pro absolventy a mladistvé	501,00	442,00
pro občany se zdravotním postižením	193,00	179,00
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti (Kč)	5504,00	5396,00

Zdroj: upraveno podle [24]

Příloha C: Nejdůležitější hodnoty za rok 2010

Název okresu	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Celkem
Počet obyvatel obce	104 442	167 469	105 221	139 210	516 342
Výměra v ha	99 263	88 011	137 855	126 734	451 864
Příjem celkem (po konsolidaci) (v tis. Kč)	2 161 447	3 826 674	2 436 889	3 080 734	11 505 744
Cizí zdroje (v tis. Kč)	1 560 443	1 310 589	1 177 268	1 812 923	5 861 223
Zadluženost celkem (v tis. Kč)	491 768	250 306	691 578	742 750	2 176 402
Cizí zdroje na 1 obyvatele (v tis. Kč)	4,46	6,98	8,25	8,23	
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)	18,13	22,29	32,85	28,19	
Celková likvidita	13,07	11,91	7,16	7,09	

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha D: Nejdůležitější hodnoty za rok 2011

Název okresu	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Celkem
Počet obyvatel obce	104 395	168 446	105 209	139 114	517 164
Výměra v ha	99 264	88 013	137 857	126 741	451 875
Příjem celkem (po konsolidaci) (v tis. Kč)	2 101 672	3 399 559	2 340 856	2 591 769	10 433 856
Cizí zdroje (v tis. Kč)	1 252 509	1 572 897	1 352 509	1 740 324	5 918 240
Zadluženost celkem (v tis. Kč)	535 464	440 894	673 170	726 305	2 375 832
Cizí zdroje na 1 obyvatele (v tis. Kč)	6,65	8,76	9,28	8,89	
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)	18,27	20,46	31,72	24,71	
Celková likvidita	9,36	13,54	8,44	8,41	

Zdroj: vlastní zpracování